

Regeringens proposition

1999/2000:128

Offentlig upphandling i informationssamhället

Prop.
1999/2000:128

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 maj 2000

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att upphandlande enheter skall få möjlighet att tillåta att anbud och anbudsansökningar lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt. Regeringen föreslår också att telefonitjänster, oavsett värde, skall omfattas av upphandlingsreglerna. Vidare föreslås en ny upphandlingsform för upphandling under tröskelvärdena, urvals-upphandling, som innebär att alla leverantörer har rätt att ansöka om att få lämna anbud och den upphandlande enheten bjuder in vissa av de sökande att lämna anbud. Slutligen föreslås att en enhet som använder förenklad upphandling - med några begränsade undantag - alltid skall annonsera upphandlingen i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig eller annonsera på annat sätt som leder till effektiv konkurrens. Vid urvalsupphandling skall enheten alltid annonsera ansökningsinbjudan i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling	5
3	Ärendet och dess beredning	16
4	Allmänna överväganden	18
4.1	De framtida tillsynsuppgifterna	18
4.2	Upphandlingar under tröskelvärdena	19
5	Förslag	21
5.1	Elektronisk upphandling över och under tröskelvärdena	21
5.2	Urvalsupphandling	23
5.3	Annonsering i elektronisk databas	25
5.4	Förenklad upphandling med anbudsinfordran från endast en leverantör	27
5.5	Upphandling av telefonitjänster	28
5.6	Försvarsupphandlingar	30
5.7	Formgivningstävlingar	32
5.8	Dokumentation m.m.	33
5.9	Lagtekniska anpassningar	34
6	Ikraftträdande	35
7	Ekonomiska konsekvenser	36
8	Författningskommentar	37
Bilaga 1	Sammanfattning av Upphandlingskommitténs delbetänkande Effektivare offentlig upphandling - för fortsatt välfärd, trygghet och tillväxt (SOU 1999:139)	42
Bilaga 2	Delbetänkandets lagförslag	46
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser som avgivit yttrande över betänkandet (SOU 1999:139) Effektivare offentlig upphandling - för fortsatt välfärd, trygghet och tillväxt samt Statskontorets rapport (1999:39) Elektronisk upphandling under tröskelvärdena	60
Bilaga 4	Sammanfattning av Statskontorets rapport (1999:139) Elektronisk upphandling under tröskelvärdena	61
Bilaga 5	Statskontorets lagförslag i rapporten Elektronisk upphandling under tröskelvärdena	63
Bilaga 6	Sammanfattning av Promemorian Elektronisk upphandling över och under tröskelvärdena	65
Bilaga 7	Promemorians lagförslag	66
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanser som avgivit yttrande över Promemoria om elektronisk upphandling över och under tröskelvärdena	68

Bilaga 9	Lagrådsremissens lagförslag.....	69	Prop. 1999/2000:128
Bilaga 10	Lagrådets yttrande.....	79	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 maj 2000.....	82	
	Rättsdatablad.....	83	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1999/2000:128

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1528) om offentlig upphandling¹

dels att 6 kap. 4 § skall upphöra att gälla,

dels att i 2 kap. 1 och 6 §§, 3 kap. 1 och 2 §§, 4 kap. 8, 11 och 14 §§ samt 5 kap. 4, 5, 11 och 29 §§ ordet ”ecu” skall bytas ut mot ”euro”,

dels att nuvarande 6 kap. 6 § skall betecknas 6 kap. 4 §,

dels att 1 kap. 5 och 19 §§, 2 kap. 17 §, 3 kap. 22 §, 4 kap. 22 §, 5 kap. 24 §, 6 kap. 1-3, 5, 8, 9, 11, 13 och 15 - 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 3 och 11 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 6 kap. 2 a - 2 c, 5 a, 6 och 18 §§, samt nya rubriker närmast före 6 kap. 5 och 18 §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §²

I denna lag används följande termer med den betydelse som här anges:

Upphandling: köp, leasing, hyra eller hyrköp av varor, byggentreprenader eller tjänster.

Upphandlande enhet: statliga, kommunala och andra myndigheter, beslutande församlingar i kommuner och landsting, sådana bolag, föreningar, samfälligheter och stiftelser som anges i 6 § och, såvitt avser upphandling enligt 4 och 6 kap., sådana enheter som avses i 4 kap. 1 § andra stycket och 6 kap. 1 § tredje stycket, sammanslutningar av sådana myndigheter, beslutande församlingar, bolag, föreningar, samfälligheter, stiftelser och enheter samt Svenska kyrkans församlingar och kyrkliga samfälligheter i fråga om verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144).

Upphandlingskontrakt: skriftliga avtal som en upphandlande enhet ingår avseende upphandling enligt denna lag.

Byggentreprenad: utförande eller både projektering och utförande av ett arbete, som kan hänföras till en verksamhet som anges i avdelning C i bilagan till denna lag, eller ett byggnads- eller anläggningsarbete i sin helhet, vars resultat självständigt kan fullgöra en teknisk och ekonomisk funktion.

Koncession: ett upphandlingskontrakt avseende byggentreprenad där ersättning för arbetet utgår i form av en rätt att utnyttja anläggningen eller

¹ Lagen omtryckt 1997:1068.

² Senaste lydelse 1999:309.

i form av dels en sådan rätt, dels betalning.

Leverantör: den som tillhandahåller varor eller utför arbeten eller tillhandahåller tjänster även om han inte varit den som i det särskilda fallet tillhandahållit eller utfört det som upphandlats

Ramavtal: avtal som ingås mellan en upphandlande enhet och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa samtliga villkor för avrop som görs under en viss period.

Formgivningstävling: sådan tävling som avses i 5 kap. 28 §. *Formgivningstävling:* sådan tävling som avses i 5 kap. 28 § och 6 kap. 18 §.

Förfrågningsunderlag: underlag för anbud, som en upphandlande enhet tillhandahåller en leverantör.

Påskyndat förfarande: sådant förfarande som avses i 2 kap. 15 §, 3 kap. 20 § och 5 kap. 22 §.

Anbudsgivare: den som lämnar anbud.

Anbudssökande: den som ansöker om att få lämna anbud vid selektiv eller förhandlad upphandling.

Anbudssökande: den som ansöker om att få lämna anbud vid selektiv eller förhandlad upphandling eller urvalsupphandling.

Ansökningsinbjudan: underlag varigenom den upphandlande enheten inbjuder leverantörer att ansöka om att få lämna anbud vid urvalsupphandling.

Öppen upphandling: upphandling där alla leverantörer får lämna anbud.

Selektiv upphandling: upphandling där en upphandlande enhet inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud.

Förhandlad upphandling: upphandling där en upphandlande enhet inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud och tar upp förhandling med en eller flera av dem.

Förenklad upphandling: upphandling där alla leverantörer har rätt att delta, deltagande leverantörer skall lämna skriftligt anbud och den upphandlande enheten får förhandla med en eller flera anbudsgivare.

Förenklad upphandling: upphandling där alla leverantörer har rätt att delta, deltagande leverantörer skall lämna anbud och den upphandlande enheten får förhandla med en eller flera anbudsgivare.

Urvalsupphandling: upphandling där alla leverantörer har rätt att ansöka om att få lämna anbud och den upphandlande enheten inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud.

Direktupphandling: upphandling utan infordrande av skriftligt anbud

Direktupphandling: upphandling utan krav på anbud.

19 §

Anbud och ansökningar om deltagande i anbudsgivning skall *avgas skriftligt. Ansökningar får göras muntligt eller genom telegram eller telefax om de bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling. Bekräftelsen skall lämnas omgående eller i vissa fall som anges i 2-5 kap. komma upphandlande enhet till handa inom frister som anges där.*

Anbud och ansökningar om *att få lämna anbud* skall, *om inte annat följer av andra eller tredje stycket, lämnas skriftligen.*

En upphandlande enhet får tillåta att anbud lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt, under förutsättning att det säkerställs att innehållet i anbuderna inte röjs förrän dessa skall öppnas enligt 20 §. Enheten får begära att ett sådant anbud skall bekräftas omgående. Bekräftelsen skall lämnas skriftligen eller, om enheten tillåter det, på annat sätt.

Ansökningar om att få lämna anbud får lämnas muntligen, genom elektronisk överföring eller på annat sätt, om de bekräftas skriftligen. Enheten får tillåta att bekräftelsen lämnas på annat sätt. Bekräftelsen skall lämnas omgående eller, i vissa fall som anges i 2-5 kap., inom frister som anges där.

Enheten skall i en annons eller i förfrågningsunderlaget ange hur anbud och ansökningar om att få lämna anbud får lämnas.

2 kap.

17 §

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts före tidsfristens utgång enligt 15 §.*

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas före tidsfristens utgång enligt 15 §.*

3 kap.

22 §

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade för-

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade för-

farandet skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts före tidsfristens utgång enligt 20 §.*

farandet skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas före tidsfristens utgång enligt 20 §.*

4 kap.

22 §

Såväl *ansökningar* från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts före tidsfristens utgång enligt 18 §.*

Såväl *ansökan* från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas före tidsfristens utgång enligt 18 §.*

5 kap.

24 §

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts före tidsfristens utgång enligt 22 §.*

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas före tidsfristens utgång enligt 22 §.*

6 kap.

1 §

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på

1. upphandling som avses i 2, 3 och 4 kap. och understiger de tröskelvärden som anges där,
2. upphandling av tjänster som avses i avdelning A i bilagan och understiger det tröskelvärde som anges i 5 kap.,
3. upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan, oavsett värde, *och*
4. upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket, oavsett värde.

3. upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan, oavsett värde,
4. upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket, oavsett värde, *och*
5. upphandling av telefoni, telex,

radiotelefoni, personsökning eller satellittjänster som avses i 5 kap. 1 § andra stycket 3, oavsett värde.

Vid upphandling som avses i detta kapitel gäller 1 kap. 1-6 §§.

Vid upphandling för verksamhet som anges i 4 kap. innefattar termen "upphandlande enhet" de företag som framgår av 4 kap. 1 § andra stycket.

Vid upphandling av tjänster enligt detta kapitel för verksamhet som avses i 4 kap. gäller 4 kap. 4 a §.

2 §

Upphandling skall göras genom förenklad upphandling. Direktupphandling får dock användas om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl, såsom synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande enheten.

Den upphandlande enheten skall vid behov fastställa riktlinjer för användning av direktupphandling.

Upphandling skall göras genom förenklad upphandling *eller urvalsupphandling.*

Direktupphandling får dock användas om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl, såsom synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande enheten. *Enheten skall vid behov fastställa riktlinjer för användning av direktupphandling.*

2 a §

(4 §)

En upphandlande enhet som använder förenklad upphandling skall infordra skriftliga anbud genom annons eller skrivelse.

Vid avvägning av hur omfattande annonseringen eller utskicket av skrivelserna behöver vara skall enheten särskilt beakta huvudregeln om affärsmässighet i 1 kap. 4 §.

Vid förenklad upphandling skall den upphandlande enheten begära anbud genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig, eller annons i annan form som leder till effektiv konkurrens, om inte annat följer av 2 b §.

2 b §

En upphandlande enhet får utan föregående annonsering begära anbud genom att skicka en skrivelse till endast en leverantör om

1. det vid en annonserad förenklad upphandling inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud, under förutsättning att de i förfrågningsunderlaget ursprungligen angivna

kontraktsvillkoren inte väsentligt ändrats,

2. varorna framställs enbart för forskning, utveckling, experiment eller studier, under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. det som skall upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör, eller

4. det gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som ersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäliga tekniska eller ekonomiska olägenheter.

2 c §

Vid urvalsupphandling skall den upphandlande enheten publicera en ansökningsinbjudan genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig.

Av inbjudan skall det framgå

1. hur en ansökan om att få lämna anbud får lämnas, och

2. den dag då ansökan senast skall ha kommit in.

Enheten får i sin inbjudan ange det antal leverantörer som den avser att bjuda in att lämna anbud. Antalet skall bestämmas med hänsyn till arten av det som skall upphandlas och vara tillräckligt stort för att effektiv konkurrens skall uppnås.

*Förfrågningsunderlag,
infordrande av anbud*

Förfrågningsunderlag

3 §

En upphandlande enhet får varken i förfrågningsunderlaget eller i annat underlag för upphandlingen beskriva föremålet för upphandlingen på ett sådant sätt att endast en viss vara eller process kan komma i fråga.

Enheten får hänvisa till ett visst märke eller fabrikat om det finns särskilda skäl. En sådan hänvisning skall utformas så att även likvärdiga varor och processer kan komma i fråga.

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling. *Vidare skall anges att anbud skall lämnas skriftligt och att anbud som lämnas genom telegram eller telefax skall bekräftas omgående genom en egenhändigt undertecknad handling.*

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling.

Former och tidsfrister för att lämna anbud och anbudsansökningar

5 §

Anbud och ansökningar om att få lämna anbud skall, om inte annat följer av andra eller tredje stycket, lämnas skriftligen.

En upphandlande enhet får tillåta att anbud lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt, under förutsättning att det säkerställs att innehållet i anbuden inte röjs förrän dessa skall öppnas enligt 7 §. Enheten får begära att ett sådant anbud skall bekräftas omgående. Bekräftelsen skall lämnas skriftligen eller, om enheten tillåter det, på annat sätt.

Ansökningar om att få lämna anbud får lämnas muntligen, genom elektronisk överföring eller på annat sätt. Enheten får begära att en sådan ansökan skall bekräftas omgående. Bekräftelsen skall lämnas skriftligen eller, om enheten tillåter det, på annat sätt.

5 a §

Anbudsgivare och anbudssökande skall ges skälig tid att lämna sina anbud eller ansökningar. Tiden för att få lämna ansökningar om att få lämna anbud får dock aldrig vara kortare än tio dagar

6 §

(5 §)

I annonsen eller skrivelsen enligt 4 § eller förfrågningsunderlaget enligt 3 § skall anges *den dag då anbud senast skall ha kommit in. Denna dag skall bestämmas så att anbudsgivare ges skälig tid att lämna anbud.*

Vidare skall det i annonsen, skrivelsen eller förfrågningsunderlaget anges den dag till och med vilken anbudet skall vara bindande.

I annonsen enligt 2 a §, skrivelsen enligt 2 b § eller förfrågningsunderlaget enligt 3 § skall anges

1. hur anbud får lämnas,
2. den dag då anbud senast skall ha kommit in, och
3. den dag till och med vilken anbudet skall vara bindande.

8 §

En upphandlande enhet får medge att en anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudet.

Enheten får *också medge* att ett anbud förtydligas och kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

En upphandlande enhet får medge att en anbudsgivare *eller anbudssökande* rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudet *eller ansökan om att få lämna anbud.*

Enheten får *begära* att ett anbud eller *en ansökan* förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

9 §

En leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandling om han

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. är dömd för brott avseende yrkesutövningen enligt lagakraftvunnen dom,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende *svenska skatter eller socialavgifter.*

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen *och den upphandlande enheten kan visa detta,*

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende *socialförsäkringsavgifter eller skatter i det egna landet eller i Sverige, eller*

6. *i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av denna paragraf.*

En upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första stycket.

En upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första stycket 1 - 3 eller 5.

Innan ett skriftligt anbud antas skall den upphandlande enheten, om det inte är onödigt, kontrollera om leverantören är

1. registrerad i aktiebolags-, handels- eller föreningsregistret,
2. registrerad för redovisning och inbetalning av mervärdesskatt, innehållen preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter, och
3. fri från skulder för svenska skatter och *socialavgifter*.

3. fri från skulder för svenska skatter och *socialförsäkringsavgifter*.

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och tredje styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

Prövning av anbud

Prövning av anbud och anbudsansökningar

11 §

En upphandlande enhet får inte pröva ett anbud som har kommit in efter den dag som angetts som sista dag för lämnande av anbud. Däremot skall enheten pröva alla andra anbud om inte annat följer av andra stycket eller 10 §.

En upphandlande enhet skall pröva *alla* de anbud och de ansökningar om att få lämna anbud som har kommit in i rätt tid, om inte annat följer av andra stycket eller 10 §.

Enhetsen får förkasta ett anbud

Enhetsen får förkasta ett anbud eller en ansökan om förhållanden som anges i 9 § första stycket föreligger.

1. om leverantören i väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar om förhållanden som avses i 9 § första stycket, eller

2. om förhållanden som anges i 9 § första stycket 1-5 föreligger.

13 §

Hos den upphandlande enheten skall finnas dokumenterat de skäl på vilka ett anbud antagits och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid anbudsprövningen

En upphandlande enhet skall dokumentera skälen för sina beslut och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid upphandlingsförfarandet. Detta gäller dock inte

15 §

En upphandlande enhet skall på betryggande sätt förvara anbud *med* tillhörande beskrivningar, modeller och ritningar samt anbudsförteckningar, sammanställningar och liknande.

En upphandlande enhet skall på betryggande sätt förvara anbud *och ansökningar om att få lämna anbud samt* tillhörande beskrivningar, modeller och ritningar samt anbudsförteckningar, sammanställningar och liknande.

16 §

Om en upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan överstiger de tröskelvärden som anges i 4 och 5 kap. skall den upphandlande enheten

1. tillämpa bestämmelserna i 1 kap. 12-16 §§ och 5 kap. 1-10 §§, samt

1. tillämpa bestämmelserna i 1 kap. 12-16 §§, *4 kap. 2 - 4, 6, 8 - 10 och 13 §§* och 5 kap. 1-10 §§, samt

2. i fråga om upphandling enligt 5 kap. senast inom 48 dagar efter det att upphandlingen avslutats skicka ett meddelande därom till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer. I meddelandet skall anges om den upphandlande enheten godkänner att meddelandet publiceras.

I fråga om upphandling enligt 4 kap. som överstiger de tröskelvärden som anges där skall enheten inom 60 dagar efter det att upphandlingen avslutats skicka ett meddelande därom till Europeiska gemenskapernas kommission. I meddelandet skall enheten ange

1. om den har tillämpat bestämmelserna i 1 kap. 13 §,
2. de uppgifter vars offentliggörande skulle motverka befogade affärs- och konkurrensintressen, och
3. om den godkänner att meddelandet publiceras.

17 §

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får regeringen besluta om sådana undantag från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får regeringen *föreskriva eller i enskilda fall* besluta om

1. *undantag från bestämmelserna om annonsering i detta kapitel, och*

2. *de undantag i övrigt från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.*

Regeringen får överlåta till en upphandlande enhet att själv besluta om sådana undantag som

Regeringen får *i föreskrifter eller i enskilda fall* överlåta till en upphandlande enhet att själv

avses i första stycket.

besluta om sådana undantag som Prop. 1999/2000:128
avses i första stycket.

Formgivningstävling

18 §

En upphandlande enhet får genomföra en formgivningstävling. Om inte upphandlingen avser lågt värde skall bestämmelserna i 5 kap. 28 och 30 - 33 §§ tillämpas vid tävlingen.

---

1. Denna lag träder ikraft den 1 januari 2001.

2. Trots bestämmelserna i 6 kap. 2 a och 2 b §§ får en upphandlande enhet intill utgången av juni 2001 vid förenklad upphandling utan föregående annonsering begära anbud genom att skicka skrivelser till leverantörer. Då skall enheten, när den avväger hur omfattande utskicket av skrivelser behöver vara, särskilt beakta huvudregeln om affärsmässighet i 1 kap. 4 §.

En särskild utredare fick den 25 juni 1998 i uppdrag att utreda organisationen av Nämnden för offentlig upphandling och vilken roll samt vilka uppgifter nämnden borde ha i framtiden med hänsyn till behovet av tillsyn av offentlig upphandling (dir.1998:58). Utredaren skulle även göra en översyn av bestämmelserna i 6 kap. lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU), som bl.a. avser upphandlingar under tröskelvärdena. Slutligen skulle utredaren se över bestämmelsen om skadestånd i 7 kap. 6 § LOU.

Regeringen beslöt den 12 maj 1999 att utredningen skulle övergå till en parlamentariskt sammansatt kommitté. Kommittén skall enligt tilläggsdirektiven bl.a. bedöma vilka närmare avvägningar som en upphandlande enhet bör göra när enheten skall anta det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga, behandla frågan om möjligheten att upphandla lokalt och analysera möjligheterna för en upphandlande enhet att ta in s.k. anti-diskrimineringsklausuler i upphandlingsavtal.

I december 1999 avlämnade kommittén ett delbetänkande, Effektivare offentlig upphandling - för fortsatt välfärd, trygghet och tillväxt (SOU 1999:139). En sammanfattning av betänkandet och kommitténs förslag finns i *bilagorna 1 och 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi1999/2339 och Fi1999/4752).

Regeringen beslöt den 17 juni 1999 att ge Statskontoret i uppdrag att se över möjligheterna till elektronisk upphandling under de s.k. tröskelvärdena, dvs. i enlighet med de bestämmelser som finns i 6 kap. LOU. Uppdraget redovisades i november 1999 i Statskontorets rapport (1999:39) Elektronisk upphandling under tröskelvärdena. En sammanfattning av rapporten och förslagen finns i *bilagorna 4 och 5*.

Rapporten har remitterats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi1999/2339 och Fi1999/4752).

Inom Finansdepartementet har det utretts om det är möjligt att införa elektronisk upphandling även för upphandlingar över tröskelvärdena. Förslaget har presenterats i promemorian Elektronisk upphandling över och under tröskelvärdena. En sammanfattning av promemorian och förslagen finns i *bilagorna 6 och 7*.

Promemorian har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi1999/2339 och Fi1999/4752).

Regeringen tar nu upp vissa av kommitténs förslag samt Statskontorets och departementets förslag om elektronisk upphandling. Upphandlingskommittén arbetar vidare och skall i slutet av året avlämna sitt slutbetänkande.

Regeringen beslutade den 11 maj 2000 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 9*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10*.

Regeringen har i allt väsentligt följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren till berört lagrum. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4.1 De framtida tillsynsuppgifterna

Regeringens bedömning: Det är viktigt att tillsynen över den offentliga upphandlingen är effektiv och ger upphandlande enheter och leverantörer vägledning om hur lagstiftningen skall tillämpas. Frågan om vilka befogenheter den myndighet som utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen skall ha liksom frågan om hur tillsynsmyndigheten bör vara organiserad bör emellertid beredas ytterligare.

Upphandlingskommitténs förslag: Tillsynsmyndigheten ges talerätt i länsrätt och länsrätten skall kunna meddela förbud vid vite eller vid allvarliga överträdelser kunna utdöma en s.k. marknadsskadeavgift. Tillsynsmyndigheten föreslås vidare få talerätt inom ramen för nuvarande s.k. överprövningsmål. Talerätten föreslås även omfatta berörd leverantör eller en sammanslutning av leverantörer. Kommittén föreslår i organisationsfrågan att en ny myndighet, benämnd Konkurrens- och upphandlingsverket lett av en styrelse eller ett insynsråd, bildas genom en sammanslagning av nuvarande Konkurrensverket och Nämnden för offentlig upphandling. Kommittén anser att ytterligare resurser behövs för tillsynen.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar över lag kommitténs bedömning att det nu är motiverat att ge tillsynsmyndigheten en lagtillämpande roll och att myndigheten bör ges talerätt i domstol. *Riksrevisionsverket* och *Länsrätten i Stockholms län* anser att frågan om marknadsskadeavgift bör återförvisas till kommittén. Några remissinstanser ifrågasätter om branschorganisationer bör ges talerätt och om tillsynsmyndigheten bör ha talerätt i s.k. överprövningsmål. Kommitténs förslag till ny organisation tillstyrks av de flesta myndigheter och näringslivets organisationer. Kommuner och landsting och några myndigheter förordar en fristående myndighet.

Skälen för regeringens bedömning: LOU innehåller bestämmelser dels om överprövning, 7 kap. 1-4 §§, dels skadestånd, 7 kap. 6-8 §§. Bestämmelserna om överprövning innebär att länsrätt på talan av en leverantör kan besluta att en upphandling skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts. Ett sådant beslut förutsätter att den upphandlande enheten brutit mot någon bestämmelse i LOU och att den klagande leverantören lidit eller kan komma att lida skada. Bestämmelserna om skadestånd innebär att tingsrätt på talan av en leverantör kan besluta att en upphandlande enhet skall betala skadestånd till leverantören. Detta förutsätter att enheten inte följt bestämmelserna i LOU och att leverantören därigenom orsakat en skada.

Nämnden för offentlig upphandling, som har cirka tio anställda, utövar tillsynen över LOU. Det kan noteras att det i Sverige finns cirka 10 000 upphandlande enheter och att dessa varje år gör omkring 200 000

förenklade upphandlingar och omkring 3 500 direktivstyrda upphandlingar. Till detta kommer en avsevärd mängd direktupphandlingar.

Det är av flera skäl angeläget att bestämmelserna om offentlig upphandling följs. Med hänsyn till den offentliga upphandlingens omfattning och möjligheterna till effektiviseringar betonade regeringen i direktiven till Upphandlingskommittén därför vikten av att det finns en ändamålsenlig tillsynsfunktion på upphandlingsområdet. Hur denna bör vara organiserad och huruvida den eller andra organisationer bör ha rätt att väcka talan var några av frågorna som kommittén skulle överväga.

Regeringen delar kommitténs bedömning att det är viktigt att tillsynen över den offentliga upphandlingen är effektiv och ger upphandlande enheter och anbudsgivare vägledning om hur lagen skall tillämpas. Regeringen kan konstatera att de förslag som kommittén lämnat i denna del fått ett positivt gensvar samtidigt som de aktualiserar vissa frågor om den närmare utformningen av en stärkt tillsyn. Det gäller såväl regelverket som organisationen. Dessa frågor behöver övervägas ytterligare. Regeringen avser att återkomma till dessa så snart som möjligt.

4.2 Upphandlingar under tröskelvärdena

Regeringens bedömning: Upphandlingarna under tröskelvärdena bör vara lagreglerade i 6 kap. lagen om offentlig upphandling. Regler bör finnas i huvudsak i samma omfattning som i dag.

Upphandlingskommitténs bedömning: Överensstämmer i allt väsentligt med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har inte haft några invändningar.

Skälen för regeringens bedömning: Genom LOU genomförs EG:s regler om den offentliga upphandlingen inom den inre marknaden. I 1 kap. LOU finns gemensamma regler och definitioner som i princip gäller såväl för de direktivstyrda upphandlingarna över tröskelvärdena enligt 2 - 5 kap. som de icke-direktivstyrda upphandlingarna under tröskelvärdena enligt 6 kap. Bestämmelserna i 6 kap. omfattar alla slags upphandlingar under tröskelvärdena - varor, byggtreprenader, försörjningssektorerna (vatten-, energi-, transport och telekommunikationssektorerna) och s.k. A-tjänster (konsulttjänster, datatjänster, arkitekttjänster m.m.). Vidare omfattar 6 kap. upphandling av s.k. B-tjänster oavsett värde. Med B-tjänster avses t.ex. tjänster inom kultur, fritids- och idrottsverksamhet, utbildnings-, social- samt hälso- och sjukvårdstjänster. Slutligen skall upphandlingar som omfattas av sekretess eller andra särskilda begränsningar med hänsyn till rikets säkerhet, och försvarsupphandlingar göras i enlighet med 6 kap, oavsett värde.

Upphandlingen enligt 6 kap. är sammantaget mer omfattande än den upphandling som sker enligt de direktivstyrda reglerna. Som ovan nämnts

görs det cirka 200 000 förenklade upphandlingar årligen enligt bestämmelserna i 6 kap. Härutöver tillkommer ett stort antal direktupphandlingar. Antalet upphandlingar som görs enligt de direktivstyrda reglerna är avsevärt lägre, närmare bestämt cirka 3 500. Det sammanlagda värdet av upphandlingarna enligt 6 kap. är högre än värdet av de direktivstyrda upphandlingarna.

Utöver Sverige har ett flertal andra EU-länder bestämmelser som, åtminstone delvis, reglerar upphandlingar under tröskelvärdena och upphandling av B-tjänster. Finland, Belgien, Luxemburg och Spanien har regler som gäller generellt för upphandling under tröskelvärdena, dvs. även för upphandling av B-tjänster. I Nederländerna, Österrike och Storbritannien regleras delar av den offentliga upphandlingen under tröskelvärdena. Vissa medlemsländer anser att icke-direktivstyrda upphandlingar inte behöver följa några särskilda procedurregler. Däremot skall det allmänna iakttas gemenskapsrättens grundläggande principer om likabehandling, icke-diskriminering, transparens, ömsesidigt erkännande och proportionalitet som följer av EG-fördraget.

Bestämmelserna i 6 kap. LOU, som trädde i kraft den 1 januari 1994, utformades efter mönster av bestämmelserna i de regelverk som tidigare gällde i Sverige. Dessa regler fanns i en upphandlingsförordning som gällde för statliga myndigheter och i ett upphandlingsreglement som frivilligt tillämpades av kommuner och landsting.

Trots att det ibland framkommit kritik mot att reglerna i 6 kap. är krångliga, har det enligt kommittén inte förts fram krav på avskaffande av 6 kap. eller en återgång till den reglering som gällde före 1994. Regler för upphandling under tröskelvärdena har tvärtom bedömts vara av stor betydelse bl.a. för små och medelstora företags deltagande i den offentliga upphandlingen.

Regeringen anser i likhet med kommittén att upphandlingar under tröskelvärdena bör regleras i LOU, eftersom det totalt sett rör sig om betydande belopp och det är av stor vikt för samhällsekonomin att offentliga resurser används på ett effektivt sätt. Det är vidare viktigt med en effektiv konkurrens. Lagstiftningen kan emellertid förtydligas och kompletteras i några delar utan att det innebär att den blir svårtillämpad eller alltför detaljrik. Förslagen om förbättringar tas upp i följande avsnitt.

5.1 Elektronisk upphandling över och under tröskelvärdena

Regeringens förslag: Upphandlande enheter skall få möjlighet att tillåta att anbud lämnas inte bara skriftligen utan också genom elektronisk överföring eller på annat sätt.

Statskontorets förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag. Statskontorets förslag omfattar dock endast upphandlingar under tröskelvärdena.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har ställt sig positiva till både Statskontorets och promemorians förslag. Bland dem som yttrat sig över Statskontorets förslag uttrycker många uppfattningen att det är angeläget att tillåta elektronisk upphandling även för anbud över tröskelvärdena. Några remissinstanser anser att det bör tillåtas att bekräfta ansökningar om att få lämna anbud genom elektronisk överföring.

Skälen för regeringens förslag

Gällande rätt

I 1 kap. 19 § LOU regleras bl.a. hur anbud skall lämnas vid upphandlingar vars värde överstiger tröskelvärdena. Anbud skall enligt bestämmelsen lämnas skriftligen. Denna bestämmelse är således ett hinder för bl.a. elektroniskt lämnade anbud i form av exempelvis e-post. Formerna för anbudslämnandet regleras i de två ändringsdirektiven 97/52/EG och 98/4/EG. Genom direktiv 97/52/EG ändrades direktiven 92/50/EEG (tjänstedirektivet), 93/36/EEG (varudirektivet) samt 93/37/EEG (byggdirektivet). Genom direktiv 98/4/EG ändrades direktiv 93/38/EEG (försörjningsdirektivet). Ändringarna av upphandlingsdirektiven är en följd av det upphandlingsavtal som slöts i samband med avtalet om den nya världshandelsorganisationen WTO. Upphandlingsavtalet benämns GPA (Government Procurement Agreement). Direktiv 97/52/EG artikel 1.6, 2.5 och 3.5 samt direktiv 98/4/EG artikel 1.7 har följande innehåll.

Anbud skall avges skriftligen, direkt eller per post.

Medlemsstaterna får tillåta avgivande av anbud på alla andra sätt som gör det möjligt att säkerställa

- att varje anbud innehåller de upplysningar som krävs för att utvärdera det,

- att anbudets sekretess består i avvaktan på utvärderingen, och

- om det är nödvändigt av bevisskäl, att anbud så snart som möjligt bekräftas skriftligen eller genom översändande av en bestyrkt kopia,

- att öppnande av anbuden äger rum efter utgången av den tidsfrist som bestäms för avgivande av dessa.

I fråga om ansökningar om att få lämna anbud är huvudregeln i LOU densamma, nämligen att även de enligt 1 kap. 19 § LOU skall avges skriftligen. Ansökningar får dock göras muntligen eller genom telegram eller telefax om de bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling. Bekräftelsen skall lämnas omgående eller i vissa fall komma upphandlande enhet tillhanda inom vissa angivna tidsfrister. Det finns vidare bestämmelser i 2 kap. 17 §, 3 kap. 22 § och 5 kap. 24 § LOU som bl.a. reglerar hur ansökningar skall lämnas vid s.k. påskyndat förfarande. En liknande reglering finns i 4 kap. 22 § LOU. Vid ett påskyndat förfarande finns det redan i dag en möjlighet att använda sig av elektronisk överföring. Av direktiv 92/50/EEG artikel 19.5, direktiv 93/36/EEG artikel 11.4 och direktiv 93/37/EEG artikel 13.5 följer att ansökningar om att få delta i ett anbuds förfarande får framställas per brev, telegram, telex, telefax eller telefon. Om det sker på något av de fyra sista sätten "måste" dock bekräftelsen sändas per brev före utgången av angiven tidsfrist. Direktiv 98/4/EG artikel 1.7 har dock en annan lydelse som innebär att medlemsstaterna "får" kräva att ansökningar som görs per telegram, telex, fax, telefon eller med något annat elektroniskt hjälpmedel bekräftas per brev som avsänts före utgången av angiven tidsfrist.

När det gäller upphandlingar under tröskelvärdena anges i 6 kap. 3 § tredje stycket LOU hur anbudslämnandet skall gå till. Till skillnad från upphandlingar över tröskelvärdena finns här en möjlighet att lämna anbud genom telegram eller telefax, förutsatt att anbudet bekräftas omgående genom en egenhändigt undertecknad handling

Framtida reglering

Den 11 mars 1998 antog EG-kommissionen ett meddelande - Offentlig upphandling inom Europeiska Unionen, KOM (98)143 - där handlingsplanen för de närmaste fem åren anges. Här aviseras riktlinjer för ändringar i direktiven. Förändringarna berör elektronisk upphandling och de syftar bl.a. till att ge de upphandlande enheterna möjlighet att välja bort det skriftliga förfarings sättet vid anbudslämnande till förmån för elektroniskt lämnade anbud. Det kan dock dröja några år innan eventuella direktivändringar kan bli verklighet.

Det finns ett behov av att kunna använda den moderna kommunikationstekniken i upphandlingsförfarandet. Att regelverket bör anpassas så att denna teknik kan användas i de olika leden av offentlig upphandling har regeringen också klargjort i en skrivelse till riksdagen (skr. 1997/98:190 Elektronisk handel). Sverige bör inte avvakta eventuella direktivändringar utan redan i dag ta tillvara de möjligheter till elektronisk överföring som de nuvarande direktiven medger.

Direktiven tillåter som här beskrivits under vissa angivna förutsättningar att anbud lämnas på andra sätt än skriftligen. Det bör därför införas en sådan möjlighet i LOU. Denna reglering bör gälla för upphandlingar såväl över som under tröskelvärdena. En förutsättning som måste vara uppfylld och som bör framgå av LOU är att innehållet i anbudet skall förbli okänt för den upphandlande enheten intill dess

anbudet får öppnas. Detta villkor innebär att det ställs strikta krav på den teknik som används. Det går exempelvis inte att lämna anbud via telefax där hela meddelandet kan läsas. Anbud som inte lämnas skriftligen bör bekräftas om den upphandlande enheten begär det. Enheten bör också få bestämma hur bekräftelsen skall lämnas.

I LOU bör det vidare införas en möjlighet att lämna ansökningar om att få lämna anbud genom elektronisk överföring. Alla direktiven anger att ansökningar får lämnas per brev, telegram, telex, telefax eller telefon. I direktiv 98/4/EG artikel 1.7 används som angetts ovan även begreppet ”annat elektroniskt hjälpmedel”. Det finns inte skäl att utesluta möjligheten att kunna lämna ansökningar genom elektronisk överföring som exempelvis e-post. LOU tillåter i dag möjligheten att lämna ansökningar på sådant sätt i det påskyndade förfarandet. Denna möjlighet bör även finnas i det ordinarie förfarandet. Direktiven påbjuder - med undantag av direktiv 98/4/EG - att ansökningar som inte lämnas per brev ”måste” bekräftas per brev. Mot bakgrund av ordalydelsen i direktiven bör det finnas ett krav på bekräftelse i LOU. I fråga om vilken form en bekräftelse skall ha kan det ifrågasättas om det är nödvändigt att fullt ut följa ordalydelsen i de äldre direktiven. Där krävs det som ovan nämns att bekräftelsen skall lämnas per brev. I det senaste direktivet 98/4/EG öppnas däremot möjligheter för de enskilda medlemsländerna att bestämma om ansökningar skall bekräftas. Dessutom ligger det i linje med det arbete som kommissionen bedriver på upphandlingsområdet men också på andra områden att så långt som möjligt tillåta användning av modern teknik. Enligt regeringens uppfattning bör det därför vara möjligt att ge de upphandlande enheterna möjlighet att tillåta att en bekräftelse lämnas på annat sätt än skriftligen. Huvudregeln i LOU bör dock vara att bekräftelserna skall vara skriftliga.

5.2 Urvalsupphandling

Regeringens förslag: En ny upphandlingsform, urvalsupphandling, införs. Den innebär att alla leverantörer har rätt att ansöka om att få lämna anbud och den upphandlande enheten bjuder in vissa av sökandena att lämna anbud.

Upphandlingskommitténs förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Länsrätten i Stockholms län* avstyrker förslaget och anför att ett ytterligare förfarande i 6 kap. LOU inte synes väl avvägt i förhållande till de önskemål om ett enklare och klarare regelverk som ligger till grund för översynen av LOU.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nu gällande regler i 6 kap. LOU får en upphandlande enhet inte avvisa en leverantör med hänvisning till att det redan finns ett tillräckligt antal anbudsgivare. Följden kan bli

att utvärderingsprocessen blir mycket tids- och resurskrävande, eftersom enheten måste utvärdera alla inkomna anbud.

Vid upphandling över tröskelvärdena enligt 2 - 5 kap. är det däremot tillåtet att begränsa antalet anbudsgivare, vilket gäller för upphandlingsformerna selektiv och förhandlad upphandling. Dessa former av upphandling kan sålunda förenkla upphandlingsarbetet inom områden där det finns ett stort antal företag som är beredda att lämna anbud.

Kommittén och remissinstanserna är ense om att det finns ett behov av en motsvarande upphandlingsform för upphandlingar enligt 6 kap. En invändning har rests mot kommitténs förslag, nämligen den att förslaget skulle vara mindre väl avvägt i förhållande till önskemålet om ett lättillämpat regelverk. Enligt regeringens mening kan införandet av en ny upphandlingsform emellertid ses som att upphandlingen kan underlättas snarare än att den blir mer komplicerad. Regeringen ansluter sig således till uppfattningen att den nya upphandlingsformen bör introduceras i 6 kap. Denna kan lämpligen kallas urvalsupphandling, med tanke på att den upphandlande enheten får göra ett urval bland intresserade leverantörer innan den bjuder in till anbudsgivning.

I förhållande till vanlig förenklad upphandling behöver urvalsupphandlingen vara något mera formaliserad. Framför allt bör det i LOU tas in en bestämmelse om den minsta tid som de intresserade har på sig för att lämna in sina ansökningar om att få lämna anbud. Syftet med detta är att främja den anbuds konkurrens som annars skulle begränsas i det nya förfarandet genom att inte alla som så önskar får lämna anbud. Den minsta tiden bör enligt kommittén vara 15 dagar. Det förekommer emellertid i dag, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, att två veckor anses vara en tillräcklig tid för att lämna anbud. Den nu aktuella tidsfristen gäller ansökningar om att få lämna anbud. Att ge in ansökningar förutsätter sällan eller aldrig lika omfattande förberedelser som att ge in anbud. Man bör vidare beakta att den sammanlagda minsta tiden för en urvalsupphandling inte får bli så lång att den nya upphandlingsformen upplevs som alltför omständlig. Regeringen anser därför att den minsta tiden bör vara tio dagar. Tiden bör räknas från den dag då enhetens inbjudan att lämna in ansökan blev publicerad.

Vilket antal leverantörer som är lämpligt i det enskilda fallet torde variera från bransch till bransch. Det är därför mindre lämpligt att i LOU ange något bestämt antal. Av LOU bör framgå att det minsta antalet skall vara sådant att en effektiv konkurrens säkerställs.

För urvalsupphandlingarna bör det vidare vara ett oeftergivligt krav att den upphandlande enheten annonserar sin ansökningsinbjudan. Att detta enligt regeringens uppfattning skall ske i en elektronisk databas behandlas i närmast följande avsnitt.

Regeringens förslag: En upphandlande enhet som använder förenklad upphandling skall - utom i vissa särskilda fall - annonsera upphandlingen i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig eller annonsera på annat sätt som leder till effektiv konkurrens.

Vid urvalsupphandling skall en upphandlande enhet alltid annonsera ansökningsinbjudan i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig

Upphandlingskommitténs förslag: Vid både förenklad upphandling och urvalsupphandling skall den upphandlande enheten alltid annonsera sin begäran om anbud respektive sin ansökningsinbjudan i en elektronisk databas som godkänts av tillsynsmyndigheten.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Ekonomistyrningsverket* och *Luftfartsverket* avstyrker förslaget. Luftfartsverket anför att det kan vara svårt för leverantörer att få kännedom om aktuella upphandlingar. Detta gäller även förhållandet inom den privata sektorn och där har ännu ingen trots lönsamhetssträvanden infört något liknande system. Svårigheten för leverantörer att finna kunderna måste ställas i relation till det arbete och åtföljande kostnader som blir följden om den upphandlande enheten på grund av publiceringen får in ett stort antal intresserade leverantörer även vid de mycket små upphandlingarna. *Nämnden för offentlig upphandling* anför att för att undvika alltför mycket byråkrati och risker för administrativa kostnader bör annonseringen göras obligatorisk när upphandlingen överstiger förslagsvis 300 000 kr. *Landstingsförbundet* anser, liksom en del andra, att förslaget sannolikt medför ökade kostnader och ett administrativt merarbete. Några remissinstanser anser att annonseringen bör vara kostnadsfri i överensstämmelse med vad som gäller över tröskelvärdena.

Skälen för regeringens förslag: Inom EU pågår, som tidigare nämnts, ett arbete med att ändra direktiven så att elektronisk upphandling kan underlättas. Detta arbete tar bl.a. sikte på annonseringen. Vid upphandling i enlighet med de direktivstyrda reglerna görs i de flesta fall annonsering av upphandlingen i EU:s elektroniska databas Tender Electronic Daily (TED). Denna annonsering ombesörjs av kommissionen.

I 6 kap. LOU finns bestämmelser om att den upphandlande enheten vid förenklad upphandling skall infordra anbud genom annons eller skrivelse. Vid avvägningen av hur omfattande annonseringen eller utskicket av skrivelser behöver vara skall enheten - enligt vad som sägs i 6 kap. 4 § - särskilt beakta huvudregeln om affärsmässighet i 1 kap. 4 §.

Det finns sålunda för närvarande inte något krav på att en förenklad upphandling skall annonseras. Många upphandlingar, i synnerhet sådana som avser högre belopp, är dock föremål för annonsering i olika slags publikationer, ofta i fackpress.

Nuvarande lagstiftning hindrar inte att annonsering sker i elektronisk form. LOU bör dock förtydligas på den här punkten så att det blir klart att det är en tillåten annonseringsform. Dessutom finns det skäl att lyfta fram det elektroniska sättet att offentliggöra vilka upphandlingar som är förestående, eftersom detta kan komma att skynda på utvecklingen av elektronisk upphandling.

Kommittén har föreslagit att inte bara urvalsupphandlingarna utan också de förenklade upphandlingarna skall föregås av en obligatorisk annonsering i elektroniska databaser. Enligt regeringens mening skulle ett sådant krav vara alltför långtgående när det gäller vanliga förenklade upphandlingar. Utvecklingen är emellertid snabb. Frågan kan därför behövas tas upp på nytt inom några år. Tills vidare bör det vara fullt tillräckligt att annonsering sker på sedvanligt sätt.

Den fråga som då väcks är om annonsering skall vara obligatorisk. Regeringen delar uppfattningen att en öppenhet är mycket viktig främst för små och medelstora företags möjligheter att delta i offentlig upphandling och att dessa skulle öka om även praktiskt taget alla upphandlingar under tröskelvärdena annonserades.

Att det finns stora fördelar med ett skärpt annonseringskrav framgår också av Nämnden för offentlig upphandlings rapport från januari 1998 "Effekter av lagen om offentlig upphandling" där det uppges att det förmodligen finns ytterligare besparingar att göra om annonsering görs i större utsträckning vid upphandlingar under tröskelvärdena. Av rapporten framgår att andelen upphandlande enheter som ansåg att de hade kunnat göra besparingar tack vare införandet av LOU var störst i den grupp som hade ökat annonseringen.

När det gäller urvalsupphandling har kommittén föreslagit att ansökningsinbjudningarna alltid skall annonseras i elektroniska databaser och att dessa skall vara godkända av tillsynsmyndigheten.

Enligt de privata aktörer som kommittén har kontaktat och som erbjuder databastjänster föreligger inga tekniska problem med att genomföra ett obligatoriskt annonseringskrav som avser elektroniska databaser.

Regeringen anser inte att det finns ett tillräckligt stort behov av att tillsynsmyndigheten skall godkänna databaserna, som det för övrigt är svårt att på förhand fastställa objektiva kriterier för. Upphandlande enheter har eller bör i de flesta fall ha starka skäl att välja en databas som är tillgänglig för så många tänkbara leverantörer som möjligt, och därmed är allmänt tillgänglig, utifrån enhetens intresse av en effektiv konkurrens och möjligheterna att uppnå förmånliga inköpsvillkor. I LOU föreslås därför inte någon annan reglering än att databasen skall vara allmänt tillgänglig. Med detta menas att annonseringssättet och databasen skall vara så kända att en upphandlande enhet genom att annonsera uppnår effektiv konkurrens. Att en enhet annonserar på sin egen hemsida bör i allmänhet inte anses vara tillräckligt, och inte heller att en kommun annonserar i en lokal tidning eller på kommunens anslagstavla.

Att driva dessa databaser bör inte vara en statlig uppgift. Regeringen anser att det får vara upp till marknadskrafterna att utveckla system som är attraktiva för de upphandlande enheterna och leverantörerna. Kommittén har pekat på möjligheten av ett system där annonseringen i elektroniska databaser är kostnadsfri för annonsörerna medan kostnaden i

dag för en leverantör som vill bevaka de upphandlingar som görs uppgår till mellan 1 200 och 6 000 kr per år beroende på hur många upphandlande enheter som skall bevakas. Regeringen avser att uppdra åt Nämnden för offentlig upphandling att - efter samråd med några andra myndigheter - verka för en god utveckling av elektroniska databaser och sprida information om dessa.

Mot bakgrund av att små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling bör främjas, att ökad konkurrens leder till bättre kvalitet och lägre priser för upphandlande enheter och att utvecklingen mot elektronisk upphandling bör främjas föreslår regeringen i princip att krav införs på obligatorisk annonsering vid förenklad upphandling och urvals-upphandling i elektroniska databaser som är allmänt tillgängliga. Vid förenklad upphandling har enheten dock möjlighet att i stället annonsera på annat sätt om det leder till effektiv konkurrens.

5.4 Förenklad upphandling med anbudsinfordran från endast en leverantör

Regeringens förslag: En upphandlande enhet får utan föregående annonsering begära anbud genom att skicka skrivelser till en leverantör endast om särskilt angivna förutsättningar föreligger.

Upphandlingskommitténs förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser tillstyrker förslaget, en del med påpekandet att det är en kodifiering av gällande praxis. *Nämnden för offentlig upphandling* avstyrker förslaget och anför att om förslaget om en marknadsskadeavgift genomförs bör utfallet av denna möjlighet avvaktas innan en lagändring med nu aktuellt innehåll övervägs.

Skälen för regeringens förslag: I 2-5 kap. LOU ges en upphandlande enhet möjlighet till förhandlad upphandling utan annonsering. Det innebär att den upphandlande enheten genom ett skriftligt förfarande, under vissa förutsättningar, kan vända sig till endast en leverantör utan att dessförinnan ha annonserat upphandlingen. Denna möjlighet står öppen - enligt 2 kap. 11 § LOU - om någon av följande förutsättningar är uppfyllda:

1. det vid öppen eller selektiv upphandling inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud, under förutsättning att de i förfrågningsunderlaget ursprungligen angivna kontraktsvillkoren inte väsentligt ändrats och att en rapport lämnas till Europeiska gemenskapernas kommission,

2. varorna framställs enbart för forskning, utveckling, experiment eller studier, under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. varorna av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan tillverkas eller levereras av endast en viss leverantör,

4. det är absolut nödvändigt att genomföra upphandlingen, men synnerlig brådskan, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller kan hänföras till den upphandlande enheten, gör det omöjligt att hålla tidsfristerna vid öppen eller selektiv upphandling,

5. det gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra anskaffning av varor som skulle vara tekniskt oförenliga med de först anskaffade eller leda till oskäligen tekniska svårigheter avseende drift och underhåll.

Snarlika bestämmelser finns i 3 kap. 15 §, 4 kap. 16 § och 5 kap. 17 §.

Det finns inte anledning att för de nämnda fallen ha en reglering som för upphandlingar under tröskelvärdena är strängare än vad de är för upphandlingar över tröskelvärdena. Exempelvis bör en upphandlande enhet som investerat miljontals kronor i att utveckla ett nytt datorsystem på liknande sätt, som vid upphandling över tröskelvärdena, kunna köpa tilläggstjänster från samma leverantör. Att kräva att en ny upphandling görs kan inte anses skäligt i det fall byte av leverantör är förenligt med stora tekniska svårigheter eller kostnader.

Följaktligen bör det i 6 kap. medges att i de nämnda situationerna upphandlingar får göras genom att den upphandlande enheten skriftligen vänder sig direkt till berörd leverantör. Dessa bestämmelser behöver dock inte ha någon motsvarighet till den ovan beskrivna punkten 4, eftersom denna redan kommer till uttryck i regleringen om direktupphandling.

Kommittén har föreslagit att den i lag angivna förutsättningen för att få underlåta en annonsering bör vara att det finns särskilda skäl, varvid kommittén efter mönster av de bestämmelser som gäller vid förhandlad upphandling utan föregående annonsering över tröskelvärdena har exemplifierat med att återge den ovan nämnda regleringen som återfinns i 2 - 5 kap. Enligt regeringens mening skulle kommitténs lagförslag ge ett betydande utrymme för de upphandlande enheterna att avstå från annonsering också i fall då det inte är motiverat. Regeringen föreslår därför att förfarandet stramas upp så att förenklad upphandling genom anbudsinfordran från endast en leverantör får ske endast om de förutsättningar är uppfyllda som i huvudsak redan anges i 2 - 5 kap.

Ett förfrågningsunderlag skall upprättas och anbudsprövning skall ske i vanlig ordning också när upphandling sker genom skrivelser. En fördel med att tillämpa ett skriftligt förfarande är bl.a. att leverantören vid en formell anbudsinfordran är osäker om huruvida konkurrens föreligger. Andra leverantörer har möjlighet att lämna anbud eftersom en leverantör som inte särskilt tillfrågats har rätt att på begäran få förfrågningsunderlaget på samma villkor som andra leverantörer.

5.5 Upphandling av telefonitjänster

Regeringens förslag: Telefonitjänster, oavsett värde, skall upphandlas enligt bestämmelserna i 6 kap. lagen om offentlig upphandling.

Upphandlingskommitténs förslag: Överensstämmer med regeringens förslag, med undantag av att kommittén endast föreslår att telefonitjänster under tröskelvärdena skall upphandlas enligt bestämmelserna i 6 kap. LOU.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget. Förslaget avstyrks av bl.a. *Kommerskollegium* och *Nämnden för offentlig upphandling*. De anser att Sverige bör invänta föreslagna direktivändringar så att det blir likadana regler såväl över som under tröskelvärdena. *Domstolsverket* och *Telia* anser att det redan i dag bör vara möjligt att reglera upphandlingar av telefonitjänster vars värde överstiger tröskelvärdena.

Skälen för regeringens förslag

Gällande rätt

Genom 5 kap. LOU har Sverige införlivat tjänstedirektivet. Detta kapitel reglerar upphandling av tjänster och närmare bestämt upphandling av vissa uppräknade tjänstekategorier där värdet på upphandlingen uppgår till eller överstiger angivet tröskelvärde. I 5 kap. 1 § första stycket presenteras tjänstekategorierna genom en hänvisning till avdelning A och B i bilagan till lagen, s.k. A- respektive B-tjänster. Tjänsterna är indelade i 27 tjänstekategorier. Den sista kategorin bland B-tjänsterna benämns "Andra tjänster ". Detta innebär att alla tjänster som inte ingår i någon annan kategori omfattas av nämnda kategori om de inte är uttryckligen undantagna.

A-tjänster över tröskelvärdena skall upphandlas enligt bestämmelserna i 5 kap. förutsatt att de inte skall upphandlas enligt bestämmelserna i 2 kap. eller 3 kap. I 6 kap. regleras upphandling av B-tjänster, oavsett värde, och A-tjänster under tröskelvärdena.

I förteckningen över A-tjänster finns telekommunikationstjänster. Det görs dock undantag för telefoni, telex, radiotelefoni, personsökning och satelittjänster.

För att förstå vad som omfattas av begreppet telekommunikationstjänster kan man söka ledning i den nomenklatur som EG-kommissionen har utarbetat. Denna nomenklatur benämns Community Procurement Vocabulary (CPV). CPV skall användas för att fastställa till vilken kategori en viss tjänst skall hänföras. Den senaste versionen av CPV utkom år 1998 och där återfinns under huvudrubriken "telekommunikationstjänster" bl.a. följande underrubriker:

- Telefon- och dataöverföring
- Mobiltelefonitjänster
- Förhyrning av satelittförbindelser
- Telefonväxeltjänster
- Förhyrning av fasta kommunikationsförbindelser
- Elektronisk post
- Telextjänster

I 5 kap. 1 § andra stycket punkterna 1-8 görs undantag för ett antal uppräknade tjänster, vilka följaktligen inte omfattas av kravet på upphandling enligt 5 kap. I punkten 3 återfinns telefoni, telex, radiotelefoni,

personsökning och satelitjänster. Undantagen gäller även för upphandling enligt 6 kap (se prop. 1993/94:78 s. 23 och RÅ 1998 ref. 16).

Prop. 1999/2000:128

Den framtida regleringen

LOU föreskriver inte någon skyldighet för upphandlande enheter att upphandla telefonitjänster. Detta skall bl.a. ses mot bakgrunden av att tjänstedirektivet (92/50/EEG), som ligger till grund för lagstiftningen i den här delen, kom till under en tid då telekommunikationssektorn ännu inte var avreglerad. Tillhandahållandet av telefonitjänster ägde då inte rum på en konkurrensutsatt marknad, eftersom det bara fanns en leverantör i respektive medlemsstat. Det saknades därför skäl för att ställa krav på att dessa tjänster skulle upphandlas.

I dag är situationen annorlunda. Sektorn är nu avreglerad och en effektiv marknadssituation föreligger i stort sett i alla EU:s medlemsländer. EG-kommissionen har i ett meddelande den 8 maj 1999 i Europeiska gemenskapernas tidning också som sin uppfattning förklarat att telekommunikationssektorn har avreglerats och att det i stort föreligger en effektiv konkurrenssituation i alla medlemsstaterna. I Sverige finns det för närvarande 13 företag som har tillstånd att tillhandahålla fast telefoni. Ytterligare ca 30 företag har anmält sådan verksamhet. Det finns vidare tre tillståndshavare för mobil telefoni samt en som ännu inte påbörjat sin verksamhet.

Med hänsyn till den avreglering som ägt rum på telekommunikationsområdet finns det i dag ingen anledning att undanta telefonitjänster och de liknande tjänster som anges i 5 kap. 1 § andra stycket tredje punkten från LOU:s tillämpningsområde. En ändring bör följaktligen göras som innebär att dessa tjänster - oavsett värde - skall upphandlas enligt bestämmelserna i 6 kap. Regeringen vill således gå längre än kommittén genom att ställa krav på att även telefonitjänster vars värde uppgår till eller överstiger tröskelvärdena skall upphandlas. Tjänstedirektivet sätter inte hinder för Sverige att låta dessa tjänster omfattas av upphandlingsreglerna i 6 kap.

Med hänsyn till bl.a. de effektivitetsvinster som kan uppnås genom kravet på upphandling är det av stor samhällsekonomisk betydelse att denna reglering kommer till stånd snarast. Det saknas mot denna bakgrund tillräckliga skäl för att - som några remissinstanser anser - invänta eventuella direktivändringar på detta område.

5.6 Försvarsupphandlingar

Regeringens förslag: Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket lagen om offentlig upphandling får regeringen föreskriva om de undantag från bestämmelserna i 6 kap. som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen samt föreskriva eller i enskilda fall besluta om undantag från bestämmelserna om annonsering.

Upphandlingskommittén har inte lämnat något motsvarande förslag.

Remissinstanserna har inte i sak kommenterat denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna i 6 kap. LOU gäller även för upphandling av försvarsprodukter. Detta anges både i 1 kap. 3 § andra stycket och 6 kap. 1 § första stycket. Enligt 6 kap. 17 § första stycket får regeringen besluta om sådana undantag från bestämmelserna i kapitlet som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen. Vid införandet av bestämmelsen anfördes (prop. 1993/94:78) bl. a. att försvarsupphandling måste kunna styras av särskilda överväganden avseende t.ex. ett säkerhetsbetingat behov av att viss kompetens, viss tillverkning m.m. befinner sig inom landets gränser och alltså är tillgänglig även i en krissituation. Vidare framhölls att det ofta förekommer att försvarsupphandlingen ställer särskilda krav på insyn och på kontraktsvillkor gällande monopolupphandling hos den nationella försvarsindustrin.

Vad som utgör försvars- och säkerhetspolitiska intressen när det gäller försörjningen med materiel till det svenska försvaret kan variera över tiden. Regeringen vill påpeka att sådana intressen nu även kan hänföra sig till olika typer av internationellt samarbete. Sålunda bestämde riksdagen i det senaste totalförsvarsbeslutet (1996) att Sverige bör inrikta sina ansträngningar på att skapa ett ömsesidigt internationellt beroende för att därigenom ta tillvara de fördelar och minimera de risker som är förknippade med det internationella beroendet (prop. 1996/97:4 s. 154). Nyligen betonade försvarsutskottet vikten av att anskaffningen av försvarsmateriel även tillgodoser Försvarsmaktens behov för internationell samverkan samt betydelsen av mellanstatlig samverkan vad gäller den framtida materielförsörjningen (bet. 1999/2000:FöU2). Enligt regeringens mening är undantagsbestämmelsen utformad på ett sådant sätt att den kan tillgodose också de försvars- och säkerhetspolitiska intressen som dessa uttalanden ger uttryck för. Det finns därför inte anledning att föreslå någon ändring i lagen på den här punkten.

Enligt nuvarande lydelse av 6 kap. 17 § är det regeringen som beslutar om nödvändiga undantag. Regeringen får dessutom i vissa situationer överlåta till en upphandlande enhet att själv fatta sådana beslut. Möjligheten till delegation är t.ex. avsedd att tillämpas då det gäller upphandlingsärenden som är av mer rutinmässig karaktär. Delegering av beslut om undantag görs för närvarande genom regleringsbrev avseende Försvarets materielverk. Regeringen anser att det vore lämpligt att framdeles även meddela beslut om undantag i förordningsform. Därför föreslår regeringen att 6 kap. 17 § första stycket justeras så att det av ordalydelsen klart framgår att bestämmelsen omfattar möjlighet för regeringen att såväl besluta i enskilda fall som besluta föreskrifter i form av förordning. Tredje stycket har också justerats så att det framgår att regeringen får i föreskrifter eller i enskilda fall överlåta till en upphandlande enhet att själva besluta om de undantag som avses i första stycket.

Upphandlingen av försvarsprodukter och tjänster utan civil användning som omfattas av artikel 296 (f.d. artikel 223) (1) (b) i Romfördraget är undantagna från EG:s regler om offentlig upphandling (jfr. 92/50/EEG art. 4.1 och 93/36/EEG art. 3). De produkter som omfattas framgår av en

lista som rådet fastställde den 15 april 1958. På sådana produkter och tjänster skall enbart 6 kap. LOU tillämpas. Undantagen från dessa regler kan, som ovan konstaterats, beslutas med stöd av 6 kap. 17 §, om det är nödvändigt med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen. Denna undantagsregel har tillämpats förhållandevis restriktivt. De förslag som läggs fram i det här ärendet, i första hand förslaget om ett skärpt annonseringskrav, tar inte sikte på försvarsupphandlingar och det kan i många fall vara tveksamt om det är lämpligt med ett sådant krav på det här slaget av upphandlingar. Nuvarande bestämmelser som ger möjlighet att begära anbud genom att den upphandlande enheten skickar skrivelser till berörda intressenter har inte ifrågasatts. Regeringen anser därför att undantagsregeln i 6 kap. 17 § bör justeras så att den uttryckligen ger regeringen möjlighet att fatta beslut som avviker från bestämmelserna om annonsering.

5.7 Formgivningstävlingar

Regeringens förslag: Formgivningstävlingar skall få arrangeras även för upphandlingar under tröskelvärdena.

Upphandlingskommitténs förslag: Överensstämmer i väsentliga delar med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalat sig tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 6 kap. LOU finns inga särskilda bestämmelser om formgivningstävlingar. Sådana finns däremot i 5 kap. 28 - 33 §§. Med formgivningstävling förstås en tävling om arkitekt-tjänster m.m. som genomförs i syfte att arrangören ges möjlighet att från de tävlande förvärva en ritning eller något annat liknade tävlingsbidrag till grund för utförande av en bestämd uppgift.

Kommitténs förslag om att formgivningstävlingar skall få arrangeras för upphandlingar enligt 6 kap. har sin bakgrund i uppgifter från bl.a. kommunalt håll om att det finns ett sådant behov och att sådana tävlingar förekom innan LOU trädde i kraft. Tävlingarna skall annonseras i elektroniska databaser i likhet med vad kommittén föreslår i fråga om förenklade upphandlingar. I övrigt skall det inte finnas några uttryckliga formella krav, något som kommittén motiverar med att regleringen inte bör tyngas av detaljbestämmelser.

Regeringen delar kommitténs uppfattning att 6 kap. bör kompletteras med bestämmelser om formgivningstävlingar. Regeringen kan däremot inte se att det är motiverat att avstå från de ytterligare krav - utöver kravet på annonsering - som finns i 5 kap. För formgivningstävlingar enligt 6 kap. bör således liksom för andra formgivningstävlingar gälla att det skall finnas dels en jury där medlemmarna är oberoende av de tävlande, dels tävlingsregler som är lika för alla.

Dessutom bör en upphandling som ansluter till en formgivningstävling och som enligt tävlingsreglerna skall tilldelas vinnaren, få göras som en

direktupphandling, varvid den upphandlande enheten får förhandla enbart med vinnaren. Prop. 1999/2000:128

När det gäller annonsering bör samma krav ställas upp för formgivningstävlingar som för förenklade upphandlingar. Annonsering bör alltså ske i elektroniska databaser eller också på annat sätt.

Det som nu sagts bör genomföras lagtekniskt genom att det i en ny paragraf i 6 kap. hänvisas till de relevanta bestämmelserna i 5 kap., närmare bestämt dess 28 och 30 - 33 §§.

5.8 Dokumentation m.m.

Regeringens förslag: En upphandlande enhet skall dokumentera skälen för sina beslut och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid upphandlingsförfarandet. Detta gäller inte upphandlingar som avser lågt värde.

Upphandlingskommitténs förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag. Kommittén har inte föreslagit något undantag rörande lågt värde.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna är positiva till förslaget. *Konkurrensverket* anser dock att den föreslagna dokumentationen inte behöver avse upphandlingar som rör små belopp, t.ex. upphandlingar av varor och tjänster vars värde understiger två basbelopp.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande reglering av dokumentationsskyldigheten för upphandlande enheter vid upphandlingar enligt 6 kap. LOU omfattar endast anbudsprövningen (6 kap. 13 §). Införandet av den nya upphandlingsformen urvalsupphandling, som även innehåller ett led med prövning av ansökningar om att få lämna anbud, föranleder justeringar av 6 kap. 13 §. En motsvarande justering behöver göras i bestämmelsen om förvaring av handlingar i 6 kap. 15 §.

Regeln om dokumentation i 6 kap. 13 § bör samtidigt något skärpas så att dokumentationen kommer att avse inte bara prövningen av anbud eller anbudsansökningar utan också andra delar i upphandlingsförfarandet som är av betydelse i en upphandling.

Ändringen i dokumentationsbestämmelsen bör bl.a. innebära att, vid direktupphandling med anledning av att synnerliga skäl förelegat, en upphandlande enhet skall dokumentera vilka omständigheter som föregått valet av upphandlingsförfarande och skälet till varför en viss leverantör valts.

Regeringen anser i likhet med *Konkurrensverket* att det inte finns något behov av dokumentation av besluten vid lågt värde. Med lågt värde bör förstås detsamma som i bestämmelsen om direktupphandling i 6 kap. 2 § LOU, där det anges att direktupphandling får användas om upphandlingens värde är lågt.

Regeringens förslag: De bestämmelser i 6 kap. lagen om offentlig upphandling som har sin motsvarighet i andra kapitel i lagen ges motsvarande lydelse.

Upphandlingskommitténs förslag: Ett antal paragrafer i 6 kap. LOU skall utgå eftersom motsvarande bestämmelser redan finns i 1 kap. LOU och dessa kan gälla efter en hänvisning från 6 kap. 1 § LOU.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* och *Nämnden för offentlig upphandling* anför att det är en fördel för läsbarhet och förståelse om antalet hänvisningar begränsas till ett minimum.

Skälen för regeringens förslag: Vissa bestämmelser har införts i både 6 kap. och 2, 3, 4, eller 5 kap. LOU efter förebild i bestämmelser i upphandlingsdirektiven. Några av bestämmelserna i 2 - 5 kap. har där- efter ändrats medan ingen ändring skett i motsvarande bestämmelser i 6 kap.

Regeringen anser att det i syfte att få en enhetlig tillämpning är ange- läget att så långt som möjligt göra ändringar i 6 kap. så att den lagtexten överensstämmer med den text som gäller över tröskelvärdena. De be- stämmelser i 6 kap. som berörs har ursprungligen tillkommit efter mönster av bestämmelser i 1 kap.

Regeringen anser i likhet med några remissinstanser att det i och för sig kan vara ett eftersträvansvärt mål att få ner antalet paragrafer i LOU, men att det av pedagogiska skäl kan vara värdefullt att de paragrafer som gäller vid upphandling enligt 6 kap. så långt som möjligt återfinns i detta kapitel. Det har pekats på att inköpare som tillämpar 6 kap. LOU ofta inte har den juridiska skolning som krävs för att snabbt och enkelt tillgodo- göra sig lagtext med hänvisningar till paragrafer i andra kapitel. Regeringen föreslår därför att formuleringarna i 6 kap. ändras i stället för att det görs hänvisningar till bestämmelser i övriga kapitel i lagen.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Detta gäller alltså också förslaget i avsnitt 5.3 om att en upphandlande enhet skall - utom när några särskilda förutsättningar föreligger - annonsera de förenklade upphandlingarna i en elektronisk databas eller också på annat sätt. Det kan dock ifrågasättas om alla upphandlande enheter i tid hinner skapa de rutiner som behövs för det skärpta annonseringskravet. Till bilden hör att lagändringen inte kommer att kunna utfärdas förrän ungefär en månad före ikraftträdandet. Regeringen anser därför att nuvarande ordning i 6 kap. 4 § LOU, som innebär att förenklad upphandling får genomföras genom utskick av skrivelser, även bör få tillämpas till och med den 30 juni 2001. Under en övergångsperiod om ett halvår får enheten således möjlighet att välja hur en förenklad upphandling skall genomföras, genom annons eller genom skrivelse.

Förslagen syftar till att effektivisera de offentliga upphandlingarna under tröskelvärdena. De bör leda till att en del besparingar kommer att kunna göras inom i stort sett hela den offentliga sektorn.

De nämnda besparingarna uppkommer hos de upphandlande enheterna. Dessa kan också dra på sig vissa kostnader för den utökade annonseringen. Som nämnts i avsnitt 5.3 torde det dock endast vara fråga om blygsamma belopp. Sammantaget borde nettobesparingar kunna göras.

Tillsynsördan för Nämnden för offentlig upphandling påverkas inte av de förslag som läggs nu. De framtida uppgifterna för nämnden återkommer regeringen till i ett senare sammanhang.

1 kap.

5 §

Anbudssökande

Till definitionen görs ett tillägg med anledning av det nya förfarandet i 6 kap., urvalsupphandling. Förfarandet medför att anbudssökande även kommer att förekomma vid upphandling enligt 6 kap.

Ansökningsinbjudan

Begreppet och definitionen är ny. Den anger att ett underlag skall upprättas varigenom den upphandlande enheten bjuder in leverantörer att ansöka om att få lämna anbud. Ansökningsinbjudan används vid urvalsupphandling.

Förenklad upphandling

Lagrådet har påpekat att borttagandet av kravet på skriftligt anbud i 1 kap. 19 § föranleder att ordet skriftligt bör utgå ur definitionen. Enligt 19 § får en upphandlande enhet tillåta att anbud lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt.

Urvalsupphandling

Definitionen är ny och urvalsupphandling är en ny form av upphandling i 6 kap. Den ger alla leverantörer rätt att ansöka om att få lämna anbud. Till skillnad från förenklad upphandling får den upphandlande enheten i ansökningsinbjudan begränsa antalet leverantörer som skall få lämna anbud. Enheten får bjuda in vissa leverantörer att lämna anbud.

Direktupphandling

Definitionen har ändrats på samma sätt som vid förenklad upphandling. Med direktupphandling avses nu upphandling utan krav på anbud.

Härigenom klargörs att en upphandlande enhet är oförhindrad att begära anbud vid direktupphandling.

19 §

I *första stycket* finns huvudregeln om att anbud och ansökningar skall lämnas skriftligen. Denna regel motsvaras av bestämmelsen i paragrafens första mening i dess nuvarande lydelse. Några språkliga justeringar har gjorts, bl.a. har ”skriftligt” ersatts med ”skriftligen”.

Av det nya *andra stycket* följer att en upphandlande enhet får tillåta att anbud lämnas även genom elektronisk överföring eller på annat sätt. ”Elektronisk överföring” innefattar bl.a. överföring genom e-post. Begreppet ”på annat sätt” kan exempelvis gälla ett anbud som avges genom överlämnande av en CD-rom-skiva. Det krävs dock att den upphandlande enheten kan säkerställa att anbuden inte röjs förrän de skall öppnas. Detta innebär bl.a. att enheten måste ta fram rutiner kring hur elektroniskt överförda anbud skall tas emot och behandlas. I samma stycke har det införts en bestämmelse som gör det möjligt för den upphandlande enheten att begära att anbud som lämnas på annat sätt än vad som följer av första

stycket skall bekräftas skriftligen eller - om enheten tillåter det - på annat sätt. På annat sätt kan exempelvis innefatta en elektroniskt överlämnad bekräftelse som är försedd med någon form av elektronisk signatur. Behovet av en bekräftelse kan exempelvis uppstå om det skulle föreligga osäkerhet om vem som är anbudets avsändare.

I det nya *tredje stycket*, som till stor del motsvarar de nuvarande andra och tredje meningarna i paragrafen, har det införts en möjlighet att lämna ansökningar genom elektronisk överföring eller på annat sätt.

Av det nya *fjärde stycket* följer att en upphandlande enhet skall i annonsen om upphandling eller i förfrågningsunderlaget informera om hur anbud och ansökningar får lämnas.

2 - 5 kap.

I 2 kap. 17 §, 3 kap. 22 §, 4 kap. 22 § och 5 kap. 24 § har samma ändringar gjorts. Kravet på bekräftelser och sättet på vilket dessa skall skickas har lyfts bort, i stället regleras detta i 1 kap. 19 §.

6 kap.

1 §

Första stycket 5 är nytt och innebär att vissa telekommunikationstjänster som anges i 5 kap. 1 andra stycket 3 skall upphandlas oavsett värde. Bestämmelsen har behandlats i avsnit 5.5.

2 §

I första meningen har gjorts ett tillägg som innebär att upphandlingar enligt 6 kap. även kan göras genom urvalsupphandling. Vidare har en annan styckeindelning gjorts.

2 a §

Paragrafen är ny men har viss motsvarighet i nuvarande 4 §. En upphandlande enhet som använder upphandlingsförfarandet förenklad upphandling skall annonsera upphandlingen i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig eller annonsera på annat sätt som leder till effektiv konkurrens. Databasen eller annonseringssättet skall vara så känt att en upphandlande enhet genom att annonsera uppnår effektiv konkurrens. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.3

2 b §

Paragrafen är ny och innebär att den upphandlande enheten får, utan att först ha annonserat, genom skrivelse begära anbud från endast en leverantör. Denna undantagsbestämmelse får användas endast i fyra fall vilka återges i paragrafen.

Bestämmelsen överensstämmer i princip med reglerna i 2 kap. 11 §, 3 kap. 15 § och 5 kap. 17 § om förhandlad upphandling utan föregående annonsering.

2 c §

Paragrafen är ny. En upphandlande enhet som har valt att använda upphandlingsformen urvalsupphandling skall först annonsera en ansökningsinbjudan i en elektronisk databas och den skall vara allmänt tillgänglig. Enheten skall i inbjudan ange hur en ansökan om att få lämna anbud får lämnas och den dag då ansökan skall ha kommit in till enheten. I *sista stycket* har tagits in bestämmelser om hur en upphandlande enhet skall gå till väga när den bestämmer hur många leverantörer som skall få lämna anbud. Om fler leverantörer kvalificerar sig än vad som angivits i ansökningsinbjudan, skall enheten genom ett objektiva förfarande välja ut vilka leverantörer som får lämna anbud.

3 §

Sista meningen i *tredje stycket* har tagits bort eftersom bestämmelser om hur anbud får lämnas regleras i 5 §.

5 §

Paragrafen motsvaras av bestämmelserna i 1 kap. 19 § första - tredje styckena. I denna paragraf uppställs dock inget absolut krav på att ansökningar skall bekräftas. Enligt *tredje stycket* "får" den upphandlande enheten begära att en sådan ansökan bekräftas.

5 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om hur lång tid en leverantör har på sig innan han behöver ansöka om att få lämna anbud. Tiden skall vara skälig. I fråga om ansökningar får tiden aldrig vara kortare än tio dagar räknat från den dag då ansökningsinbjudan blev publicerad enligt 2 c §.

6 §

Paragrafen, som i huvudsak motsvarar nuvarande 5 §, hänvisas också till 2 a och 2 b §§, som innehåller bestämmelser om förenklad upphandling genom annonser resp. skrivelser. I förhållande till nuvarande 5 § är punkten 1 ny. Den motiveras av att det med hänsyn till modern teknik behöver anges på vilket sätt en leverantör får lämna anbud. Första stycket andra meningen i nuvarande 5 § återfinns i nya 5 a § första meningen.

8 §

Paragrafen har ändrats så att det är samma lydelse som i 1 kap. 21 § andra stycket. Där anges att enheten får begära att ett anbud eller en ansökan förtydligas eller kompletteras. Nuvarande lydelse av paragrafen tyder på att det är leverantören som tar initiativ till handlingen medan det i 1 kap. sker på initiativ av den upphandlande enheten. I paragrafen har också orden ansökan om att få lämna anbud lagts till.

9 §

I paragrafen behandlas situationer då en leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandlingen. I paragrafens första stycke 4 anges att en leverantör får uteslutas om han gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. Till denna text har följande tillägg gjorts "och den upp-

handlande enheten kan visa detta". Tillägget har sin motsvarighet vid upphandling över tröskelvärdena (1 kap. 17 §).

I *första stycket* 5 sägs att en leverantör får uteslutas om han inte fullgjort sina åligganden avseende svenska skatter eller socialavgifter. Punkten har ändrats så att även utländska leverantörer som inte betalat sina skatter eller socialförsäkringsavgifter i det egna landet får uteslutas från deltagande i en upphandling. Ändringen har sin motsvarighet i 1 kap. 17 § vid upphandling över tröskelvärdena.

I *första stycket* har införts en ny punkt 6, som i huvudsak motsvarar 6 kap. 11 § andra stycket 1. Av den framgår att en leverantör kan uteslutas om han i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av denna paragraf. Lagrådet har påpekat att paragrafen bör kompletteras med bestämmelsen.

Av *andra stycket* framgår att en upphandlande enhet kan begära upplysningar av en leverantör om förhållanden som avses i första stycket 1 - 3 eller 5. Ändringen har sin motsvarighet i 1 kap. 17 § vid upphandling över tröskelvärdena. Lagrådet har påpekat att andra stycket bör utformas på samma sätt som i 1 kap. 17 §.

Lagrådet har påpekat att det inte är lämpligt att i en och samma paragraf använda sig av olika uttryck när det inte är avsett att det skall vara någon skillnad. Därför har i *tredje stycket* punkt 3 ordet socialavgifter också ändrats till socialförsäkringsavgifter som i första stycket punkt 5.

11 §

Paragrafen har delvis fått en ny lydelse. Enligt *första stycket* skall en upphandlande enhet pröva alla anbud och ansökningar om att få lämna anbud som kommit in i rätt tid, om inte något annat framgår av andra stycket eller 10 §.

I *andra stycket* har punkt 1 utgått. Bestämmelsen finns nu som en ny punkt 6 i 9 § första stycket. I stycket har lagts till att även en ansökan får förkastas.

13 §

Paragrafen har delvis ändrats. Ändringen innebär en skärpning av dokumentationsplikten. Samtliga beslut och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid upphandlingsförfarandet skall dokumenteras. Skärpningen innebär att även direktupphandlingar skall dokumenteras om inte upphandlingen avser ett lågt värde.

15 §

I paragrafen har anbudsansökningar lagts till.

16 §

I paragrafen har i *första stycket* 1 lagts till att de bestämmelser och undantag som är särskilda för 4 kap. även skall vara tillämpliga vid upphandling av s.k. B-tjänster. Bestämmelsen rör B-tjänster som beräknas överstiga tröskelvärdena i 4 kap och 5 kap. Under punkt 1 hänvisas till reglerna i 5 kap. 1-10 §§, som införlivar de i tjänstedirektivet

för A- och B-tjänster gemensamma reglerna i direktivets första kapitel, dvs. reglerna som anger tillämpningsområdet och regler om tröskelvärdesberäkningen. Lagrådet har ifrågasatt om det föreslagna tillägget behövs. För att paragrafen inte felaktigt skall hänvisa till regler i 5 kap. även för upphandlingar av B-tjänster inom 4 kap. krävs motsvarande hänvisning till motsvarande regler i detta kapitel. Det är främst frågan om reglerna om tröskelvärdesberäkning, dvs. 6, 8-10 och 13 §§.

Vidare bör även de regler som gäller tillämpningsområdet för 4 kap. och som är relevanta för B-tjänster i försörjningssektorerna anges gälla för sådana B-tjänster. På grund härav bör regeln i 4 kap. 2 § anges gälla, liksom undantagen i 4 kap. 3 och 4 §§ för upphandlingar av B-tjänster över tröskelvärdena inom försörjningssektorn.

17 §

I paragrafens *första stycke* har en punktindelning gjorts. Första stycket 1 är nytt och innebär att regeringen får meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om undantag från bestämmelserna om annonsering. Av första stycket 2 framgår klarare att bestämmelsen möjliggör för regeringen att besluta om undantag både i enskilda fall och genom förordning. Beträffande innebörden av första stycket i övrigt, se avsnitt 5.6.

18 §

Paragrafen är ny. Av bestämmelserna framgår att formgivningstävling får genomföras enligt 6 kap. Med formgivningstävling skall förstås en tävling om arkitekttjänster eller andra tjänster som avses i avdelning A 12 i bilagan. Tävligen skall genomföras i syfte att ge arrangören en möjlighet att från de tävlande förvärva en ritning eller något annat liknande tävlingsbidrag till grund för utförandet av en viss uppgift.

Lagrådet har påpekat att upphandlingar som avser lågt värde bör undantas från reglerna om formgivningstävlingar. Av paragrafen framgår att vid formgivningstävling skall bestämmelserna i 5 kap. 28 och 30-33 §§ tillämpas om inte upphandlingen avser lågt värde. Med lågt värde avses detsamma som i bestämmelserna om direktupphandling i 6 kap. 2 §. Den upphandlande enheten får teckna avtal med vinnaren under förutsättning att detta framgår av tävlingsreglerna.

Sammanfattning av Upphandlingskommitténs delbetänkande Effektivare offentlig upphandling - för fortsatt välfärd, trygghet och tillväxt (SOU 1999:139)

Den sammanlagda offentliga upphandlingsvolymen uppgår till omkring 400 miljarder kronor per år. Det motsvarar drygt 23 procent av värdet av den samlade produktionen av varor och tjänster i Sverige, dvs. bruttonationalprodukten (BNP). Merparten av alla upphandlingar som görs av regering, riksdag, statliga myndigheter, kommuner och landsting och offentligt ägda företag regleras sedan 1994 i lagen om offentlig upphandling (LOU).

Upphandlingskommitténs uppdrag

Upphandlingskommitténs uppdrag har varit att se över behovet av statlig tillsyn över den offentliga upphandlingen. En viktig fråga har varit att utreda om den framtida tillsynsmyndigheten skall ges rätt att väcka talan vid domstol. Kommittén har haft till uppgift att formulera en definition av begreppet tillsyn inom upphandlingsområdet och föreslå hur tillsynsrollen skall utvecklas och ges större tyngd.

Kommittén har haft att se över bestämmelserna i 6 kap. LOU. Dessa bestämmelser har Sverige infört trots att detta inte krävs enligt EG-direktiven om offentlig upphandling. Detta beror huvudsakligen på att Sverige har haft liknande regler även före inträdet i EU. Flera andra medlemmar i EU och EES-länder har också regler för upphandling under de s.k. tröskelvärdena och för s.k. B-tjänster (hälso- och sjukvård, omsorg, utbildning m.m.).

Kommittén har även haft att se över bestämmelserna om skadestånd vid offentlig upphandling och undersöka hur andra medlemsländer i EU genomfört rättsmedelsdirektiven i denna del. Kommittén har slutligen haft att beakta branschsaneringsutredningens förslag till åtgärder för att komma till rätta med oseriösa leverantörer och ekonomisk brottslighet genom en noggrannare leverantörskontroll vid offentlig upphandling (SOU 1997:111).

Problembilden vid offentlig upphandling

Varje år görs cirka 3 500 direktivstyrda upphandlingar, s.k. EG-upphandlingar. Både antals- och värdemässigt domineras dock den svenska upphandlingen av s.k. förenklade upphandlingar som styrs av 6 kap. LOU. Ungefär 200 000 förenklade upphandlingar görs årligen. Därutöver tillkommer mängder med direktupphandlingar.

Ett inte obetydligt antal av de omkring 10 000 upphandlande enheterna saknar tillräckliga resurser och kompetens att följa reglerna om offentlig upphandling. Även i sådana upphandlande enheter där man har tillgång till kunniga medarbetare och byggt upp väl fungerande inköpsrutiner hanteras en stor del av den offentliga upphandlingen utanför de professionella inköpsavdelningarna. Detta går till en del att åtgärda med

program för kompetenshöjning och kvalitetsarbete hos de som svarar för den offentliga upphandlingen.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 1

De upphandlande enheter som mer eller mindre uppsåtligen eller av oaktsamhet sätter sig över regelverket och tillämpar "egna regler" är en svårare nöt att knäcka. Det paradoxala är att den som försöker följa lagen men gör fel kan drabbas av höga skadestånd medan den som inte har en tanke på att följa lagen inte behöver oroa sig nämnvärt för eventuella sanktioner.

Allmänna utgångspunkter för våra förslag

Lagen om offentlig upphandling har under de sex år den varit i kraft lett till förbättrad kvalitet och goda ekonomiska effekter. Kommitténs bedömning är att det finns en stor potential för kvalitetsförbättringar och besparingar om den offentliga upphandlingen effektiviseras ytterligare. Därmed kan den offentliga upphandlingen bidra till fortsatt välfärd, trygghet och tillväxt. En effektivare offentlig upphandling torde även kunna användas som verktyg för att bidra till genomförande av olika samhällliga mål såsom sociala, arbetsmarknadspolitiska och miljöpolitiska mål.

Konkurrens- och upphandlingsverket

Kommittén föreslår att den nuvarande statliga tillsynsmyndigheten Nämnden för offentlig upphandling (NOU) slås samman med Konkurrensverket som ombildas till en ny myndighet benämnd Konkurrens- och upphandlingsverket. Det nya verkets tillsynsverksamhet över offentlig upphandling utökas betydligt. Verket förses med "muskler" och nya resurser så att allvarliga överträdelser mot reglerna i lagen om upphandling kan förhindras.

Marknadsskadeavgift

Kommittén föreslår att Konkurrens- och upphandlingsverket, en branschorganisation eller en enskild leverantör skall kunna föra talan om marknadsskadeavgift vid länsrätt om en upphandlande enhet vid anskaffning av vara, tjänst eller byggtreprenad uppsåtligen eller av oaktsamhet i väsentligt hänseende brutit mot LOU. Kommittén pekar på åtta typfall när marknadsskadeavgift skall kunna komma i fråga. Marknadsskadeavgift skall vara reserverad för allvarliga regelöverträdelser. Ett sådant beteende är typiskt sett skadligt för tilltron till den offentliga upphandlingen.

Det är inte möjligt att exakt ange de olika situationer då marknadsskadeavgift skall kunna utgå. Vissa typsituationer kan dock anges.

1) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet gjort sig skyldig till en otillåten direktupphandling och det står klart att den organisation som genomfört upphandlingen är en upphandlande enhet och att det inte föreligger något legalt undantag från skyldighet att infordra anbud.

2) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet tagit fram en otillbörligt styrande kravspecifikation så att bara den leverantör som man velat gynna kunnat komma i fråga.

3) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet utformat godtyckliga och oprecisa utvärderingskriterier utan rangordning så att endast en viss leverantör kunnat komma ifråga.

4) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet manipulerat anbudsprövningen genom att ändra på kvalifikationskrav eller utvärderingskriterier jämfört med vad som angivits i förfrågningsunderlaget.

5) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet antagit ett anbud som har kommit in för sent och anbudsgivaren har inte kunnat visa att förseningen inte berott på anbudsgivarens vållande.

6) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet antagit ett anbud som har lämnats av någon som är jävrig och det funnits risk för otillbörlig särbehandling.

7) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet antagit ett anbud från någon som lämnat, utlovat eller erbjudit muta eller annan otillbörlig belöning till den som beslutar eller delar i handläggningen av upphandlingsärendet.

8) Den upphandlande enheten har uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåtit att annonsera en aktuell upphandling som enligt bestämmelserna i 2-6 kap. LOU skall annonseras.

Ändrade skadestandsregler

Kommittén föreslår att det skadestånd som kan utgå till en förfördelad leverantör skall beräknas med utgångspunkt från det positiva kontrakt-intresset. En leverantör skall med andra ord få full ersättning för den förlust som drabbat honom till följd av han gått miste om ett kontrakt som rätteligen borde ha tilldelats honom. I förhållande till den nuvarande lydelsen av skadestandsbestämmelsen föreslås emellertid att möjligheterna att erhålla skadestånd begränsas till ett med hänsyn till kostnader och utebliven vinst, skäligt belopp. I såväl skadeståndsmål som marknadsskademål föreslås att preskriptionstiden förlängs från ett till två år från det att avtal slöts eller upphandlingsärendet slutförts på annat sätt.

Förenklingar och förtydliganden

Kommittén föreslår också en rad förenklingar och lättnader för de upphandlande enheterna. Möjlighet införs för upphandlande enheter att begära in anbud från endast en leverantör utan annonsering. Det för-utsätts dock att särskilda skäl föreligger. Det införs en möjlighet att anordna formgivningstävlingar i förenklad form. Med formgivningstävling förstås en tävling om arkitekttjänster m.m. som genomförs i syfte att arrangören ges möjlighet att från de tävlande förvärva en teknisk ritning eller dylikt till grund för utförande av en bestämd uppgift.

Krav på obligatorisk annonsering i elektronisk databas införs. Samtidigt införs möjlighet till ett selektivt förfarande i 6 kap. Huvudtanken är att

det skall bli lättare för de små och medelstora företagen att få reda på vilka upphandlingar som pågår. Ett ökat deltagande av dessa företag i offentlig upphandling medför ökad konkurrens och tillväxt. Prop. 1999/2000:128
Bilaga 1

Det föreslås även en rad bestämmelser som syftar till att komma till rätta med oseriösa leverantörer. En leverantör som är en juridisk person får uteslutas från deltagande i upphandling om en företrädare för den juridiska personen har dömts för brott i näringsverksamheten eller gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. Vidare införs förbud mot att anta anbud från någon som försökt att muta en företrädare för en upphandlande enhet. Anbud får inte heller antas som avgivits av någon som är jävig och det finns risk för otillbörlig särbehandling. Slutligen införs ett krav på att det skall finnas sakliga skäl för att en påbörjad upphandling skall få avbryta.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1528) om offentlig upphandling¹

dels nuvarande 6 kap. 5, 7, 9-14 och 16-17 §§ skall betecknas 6 kap. 7, 12-15, 18-20 och 22-23 §§.

dels att den nya 6 kap. 7, 13-15, 18-19 och 22 §§ skall ha följande lydelse,

dels att 1 kap. 5 §, 6 kap. 1-6, 8-11 och 16-17 §§, 7 kap. 1, 3, 6 och 8-10 §§ samt rubrikerna närmast före 7 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 7, 9, 13, 17 §§, skall sättas närmast före 6 kap. 12, 13, 19 respektive 23 §§

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 3, 11, 16 §§, skall sättas närmast före 6 kap. 6, 15 respektive 22 §§ och skall ha följande lydelse

dels att det i lagen skall införas nya bestämmelser i 6 kap. 21 och 24 §§, 7 kap. 2 a-c, 10 a-b och 16 §§ samt nya rubriker närmast före 6 kap. 10 §, 7 kap. 10 b och 16 §§ samt övergångsbestämmelser av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.**
5 §²

I denna lag används följande termer med den betydelse som här anges:

Upphandling: köp, leasing, hyra eller hyrköp av varor, byggentreprenader eller tjänster.

Upphandlande enhet: statliga, kommunala och andra myndigheter, beslutande församlingar i kommuner och landsting, sådana bolag, föreningar, samfälligheter och stiftelser som anges i 6 § och, såvitt avser upphandling enligt 4 och 6 kap., sådana enheter som avses i 4 kap. 1 § andra stycket och 6 kap. 1 § tredje stycket, sammanslutningar av sådana myndigheter, beslutande församlingar, bolag, föreningar, samfälligheter, stiftelser och enheter samt Svenska kyrkans församlingar och kyrkliga samfälligheter i fråga om verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144).

Upphandlingskontrakt: skriftliga avtal som en upphandlande enhet ingår avseende upphandling enligt denna lag.

Byggentreprenad: utförande eller både projektering och utförande av ett arbete, som kan hänföras till en verksamhet som anges i avdelning C i bilagan till denna lag, eller ett byggnads- eller anläggningsarbete i sin helhet, vars resultat självständigt kan fullgöra en teknisk och ekonomisk funktion.

¹ Lagen omtryckt 1997:1068.

² Senaste lydelse 1999:309.

Koncession: ett upphandlingskontrakt avseende byggtreprenad där ersättning för arbetet utgår i form av en rätt att utnyttja anläggningen eller i form av dels en sådan rätt, dels betalning.

Leverantör: den som tillhandahåller varor eller utför arbeten eller tillhandahåller tjänster även om han inte varit den som i det särskilda fallet tillhandahållit eller utfört det som upphandlats.

Leverantör: den som tillhandahåller varor eller utför arbeten eller tillhandahåller tjänster även om han inte varit den som i det särskilda fallet tillhandahållit eller utfört det som upphandlats *samt beträffande 7 kap. 1- 2 b och 10 a-b §§ även en sammanslutning av leverantörer.*

Ramavtal: avtal som ingås mellan en upphandlande enhet och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa samtliga villkor för avrop som görs under en viss period.

Formgivningstävling: sådan tävling som avses i 5 kap. 28 §.

Formgivningstävling: sådan tävling som avses i 5 kap. 28 § *och i en förenklad form i 6 kap. 5 §.*

Förfrågningsunderlag: underlag för anbud, som en upphandlande enhet tillhandahåller en leverantör.

Påskyndat förfarande: sådant förfarande som avses i 2 kap. 15 §, 3 kap. 20 § och 5 kap. 22 §. *Anbudsgivare*: den som lämnar anbud.

Anbudssökande: den som ansöker om att få lämna anbud vid selektiv eller förhandlad upphandling.

Anbudssökande: den som ansöker om att få lämna anbud vid selektiv, förhandlad *eller förenklad selektiv upphandling.*

Ansökningsinbjudan: *underlag varigenom den upphandlande enheten inbjuder leverantörer att ansöka om att få lämna anbud i förenklad selektiv upphandling.*

Öppen upphandling: upphandling där alla leverantörer får lämna anbud.

Selektiv upphandling: upphandling där en upphandlande enhet inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud.

Förhandlad upphandling: upphandling där en upphandlande enhet inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud och tar upp förhandling med en eller flera av dem.

Förenklad upphandling: upphandling där alla leverantörer har rätt att delta, deltagande leverantörer skall lämna skriftligt anbud och den upphandlande enheten får förhandla med en eller flera anbudsgivare.

Förenklad selektiv upphandling: *upphandling där alla leverantörer har rätt att ansöka om att få lämna anbud och den upphandlande enheten inbjuder ett begränsat antal av dem att lämna anbud.*

Direktupphandling: upphandling utan infordrande av skriftligt anbud.

Direktupphandling: upphandling utan *krav på annonsering och infordrande av skriftliga anbud.*

6 kap.

1 §

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på

1. upphandling som avses i 2, 3 och 4 kap. och understiger de tröskelvärden som anges där,

2. upphandling av tjänster som avses i 5 kap. 1 § andra stycket 3 och understiger det tröskelvärde som anges i 5 kap.3.

2. upphandling av tjänster som avses i avdelning A i bilagan och understiger det tröskelvärde som anges i 5 kap.,

3. upphandling av tjänster som avses i avdelning A i bilagan och understiger det tröskelvärde som anges i 5 kap.,

3. upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan, oavsett värde, och

4. upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan, oavsett värde, och

4. upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket, oavsett värde.

5. upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket, oavsett värde

Vid upphandling som avses i detta kapitel gäller 1 kap. 1-6 §§.

Vid upphandling som avses i detta kapitel gäller 1 kap. 1-6, 16, 21 första och andra styckena, 23 första stycke och 24 §§.

Vid upphandling för verksamhet som anges i 4 kap. innefattar termen "upphandlande enhet" de företag som framgår av 4 kap. 1 § andra stycket.

Vid upphandling av tjänster enligt detta kapitel för verksamhet som avses i 4 kap. gäller 4 kap. 4 a §.

2 §

Upphandling skall göras genom förenklad upphandling. Direktupphandling får dock användas om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl, såsom synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande enheten.

Upphandling skall göras genom förenklad upphandling, *förenklad selektiv upphandling eller formgivningstävling*. Direktupphandling får dock användas om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl, såsom synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande enheten.

Den upphandlande enheten skall vid behov fastställa riktlinjer för användning av direktupphandling

Den upphandlande enheten skall om *det inte är uppenbart onödigt*, fastställa riktlinjer för användning av direktupphandling.

3 §

Den upphandlande enheten får tillämpa förenklad selektiv upphandling om enheten publicerar en

ansökningsinbjudan i en elektronisk databas som godkänts av Konkurrens- och upphandlingsverket.

Vid val av vilka leverantörer som skall få lämna anbud skall den upphandlande enheten pröva om sökanden uppfyller de krav som ställts på leverantören i ansökningsinbjudan. Om fler leverantörer kvalificerar sig än vad som angivits i ansökningsinbjudan, skall den upphandlande enheten genom ett objektivet förfarande välja ut vilka leverantörer som får lämna anbud.

4 §

Om särskilda skäl föreligger får den upphandlande enheten vid förenklad upphandling utan annonsering, genom skrivelse infordra anbud från endast en leverantör. Enheten skall särskilt beakta att huvudregeln i 1 kap. 4 § efterlevs.

5 §

Den upphandlande enheten får genomföra en formgivningstävling i förenklad form med iakttagande av 1 kap. 4 §. Med formgivningstävling förstås en sådan upphandling som beskrivs i 5 kap. 28 § första stycket.

(rubrik närmast före 3 §)

Förfrågningsunderlag, infordrande av anbud

Förfrågningsunderlag, ansökningsinbjudan, infordrande av anbud

6 §

Förfrågningsunderlaget skall vara så tydligt som möjligt och innehålla de krav och villkor som avses gälla för upphandlingen.

3 § tredje stycket)

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling.

Vidare skall anges att anbud skall lämnas skriftligt och att an-

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå

1. om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling,
2. att anbud skall lämnas skriftligt och att anbud som lämnas genom

bud som lämnas genom *telegram* eller telefax skall bekräftas omgående genom en egenhändigt undertecknad handling.

(5 § första stycket första meningen)

I annonsen eller skrivelsen enligt 4§ eller förfrågningsunderlaget enligt 3§ skall anges den dag då anbud senast skall ha kommit in.

(5 § andra stycket)

Vidare skall det i annonsen, skrivelsen eller förfrågningsunderlaget anges den dag till och med vilken anbudet skall vara bindande..

(12 § andra stycket, andra och tredje meningen)

Enheten skall i förfrågningsunderlaget eller i annonsen om upphandling ange vilka omständigheter den tillmäter betydelse. Omständigheterna skall om möjligt ange efter angelägenhetsgrad, med den viktigaste först.s

(5 § första stycket andra meningen)

Denna dag skall bestämmas så att anbudsgivare ges skälig tid att lämna anbud

(9 § fjärde stycket)

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och tredje styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

telefax eller *elektronisk post* skall bekräftas omgående genom en egenhändigt undertecknad handling,

3. den dag då anbud senast skall ha kommit in,

4. den dag till och med vilken anbudet skall vara bindande

5. den tid som beräknas löpa från det att avtal om upphandlingen sluts till det att leverans av tjänst eller vara skall påbörjas

6. vilken form för prövning av anbud som kommer att tillämpas,

7. vilka kriterier som den upphandlande enheten avser tillmäta betydelse vid prövning av anbud. Den upphandlande enheten får endast om särskilda skäl föreligger underlåta att ange kriteriernas angelägenhetsgrad, med det viktigaste först

7 §

Den dag då anbud senast skall ha kommit in skall bestämmas så att anbudsgivare ges skälig tid att lämna anbud.

8 §

Av förfrågningsunderlag, annons, ansökningsinbjudan eller skrivelse skall framgå på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningar om

1. de förhållanden som avses i 13 § första, andra och fjärde styckena och

2. hur han uppfyller de krav som i övrigt kommer att tillämnas betydelse vid prövning av leverantörerna.

9 §

Av ansökningsinbjudan vid för-

enklad selektiv upphandling skall framgå

1. den dag då ansökan om att få lämna anbud senast skall ha kommit in och

2. hur många leverantörer som skall få lämna anbud.

Tiden för mottagande av ansökan om att lämna anbud skall vara skälig men får aldrig vara kortare än femton dagar från den dag då ansökningsinbjudan avsändes för publicering.

Antalet leverantörer som får lämna anbud skall bestämmas med hänsyn till arten av det som upphandlas och vara tillräckligt stort för att uppnå effektiv konkurrens

Publicering av annons i elektronisk databas.

10 §

En upphandlande enhet som använder förenklad upphandling skall infordra skriftliga anbud genom publicering av annons i en av Konkurrens- och upphandlingsverket godkänd elektronisk databas. Enheten får därutöver infordra anbud genom skrivelse eller på annat sätt. Detta får dock tidigast göras samma dag som annonsen publiceras.

Annonsen skall utformas med beaktande av 1 kap. 4 §.

Konkurrens- och upphandlingsverket skall tillhandahålla en förteckning över godkända elektroniska databaser.

Första och andra styckena gäller inte vid förenklad selektiv upphandling.

11 §

Alla leverantörer har rätt att förutom vid selektiv förenklad upphandling, lämna anbud.

9 §

En leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandling om han

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. är dömd för brott avseende yrkesutövningen enligt lagakraftvunnen dom,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende *svenska skatter eller socialavgifter*.

En upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första stycket.

Innan ett skriftligt anbud antas skall den upphandlande enheten, om det inte är onödigt, kontrollera om leverantören är

1. registrerad i aktiebolags-, handels- eller föreningsregistret,

2. registrerad för redovisning och inbetalning av mervärdesskatt, innehållen preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter, och

3. fri från skulder för svenska skatter och socialavgifter.

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och tredje styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

10 §

En upphandlande enhet får inte anta ett anbud, om leverantören inte är registrerad i register som avses i 9 § tredje stycket, under förutsättning att registreringsskyldighet föreligger.

13 §

En leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandling om han

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. är dömd för brott avseende yrkesutövningen enligt lagakraftvunnen dom,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen *och den upphandlande enheten kan visa detta,*

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende *socialförsäkringsavgifter eller skatt i det egna landet eller i Sverige.*

Första stycket 3 och 4 gäller även den juridiska personens företrädare eller såvitt det har betydelse för den enskilda upphandlingen, någon som handlar på leverantörens vägnar.

En upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första *och andra styckena*.

14 §

En upphandlande enhet får inte anta ett anbud om leverantören inte är registrerad i register som avses i 13 § fjärde stycket, under förutsättning att registreringskyldighet föreligger.

*(rubriken närmast före 11 §)
Prövning av anbud*

*Prövning av anbud och ansök-
ningar*

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 2

*(11 § första stycket första me-
ningen)*

*En upphandlande enhet får inte
pröva ett anbud som har kommit in
efter den dag som angetts som
sista dag för lämnande av anbud.*

15 §

*En upphandlande enhet får inte
pröva ett anbud eller en ansökan
om att få lämna anbud som har
kommit in för sent. Enheten får
dock pröva ett för sent inkommet
anbud eller en ansökan om det är
uppenbart att förseningen skett
utan leverantörens vållande.*

*(11 § första stycket andra me-
ningen)*

*Däremot skall enheten pröva
alla andra anbud om inte annat
följer av andra stycket eller 10 §.*

*Enheten skall pröva alla anbud
och ansökningar om att få lämna
anbud om inte annat följer av
tredje stycket, 14, 16 andra stycket
eller 17 §.*

*Enheten får inte pröva ett anbud
om leverantörens ansökan inte
uppfyller de krav som ställts i an-
sökningsinbjudan.*

16 §

En upphandlande enhet skall, om inte särskilda skäl föreligger, pröva om anbudsgivare uppfyller de krav som ställts på leverantören (kvalificering) innan den börjar pröva anbudet.

(11 § andra stycket)

Enheten får förkasta ett anbud

1. om leverantören i väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar om förhållanden som avses i 9 § första stycket, eller

2. om förhållanden som anges i 9 § första stycket 1-5 föreligger.

Enheten får förkasta ett anbud eller en ansökan

1. om leverantören i väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar om förhållanden som avses i 13 § första eller andra stycket, eller

2. om förhållanden som anges i 13 § första eller andra stycket föreligger.

17 §

En upphandlande enhet får inte anta ett anbud 1. om det har lämnats av en fysisk person eller juridisk persons ställföreträdare som hos den upphandlande enheten beslutar eller deltar i handläggningen av upphandlingsärendet och det finns risk för otillbörlig särbehandling eller

2. om anbudsgivaren eller någon på hans vägnar har lämnat, utlovat eller erbjudit muta eller annan otillbörlig belöning till den som beslutar eller deltar i handläggningen av upphandlingsärendet

12 §

En upphandlande enhet skall anta antingen

1. det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga, eller

2. det anbud som har lägst anbudspris.

Vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, skall enheten ta hänsyn till samtliga omständigheter såsom pris, leveranstid, driftkostnader, kvalitet, estetiska, funktionella och tekniska egenskaper, service, tekniskt stöd, miljöpåverkan m.m.

Enheten skall i förfrågningsunderlaget eller i annonsen om upphandling ange vilka omständigheter den tillmäter betydelse. Omständigheterna skall om möjligt

18 §

anges efter angelägenhetsgrad, med den viktigaste först.

Föreligger det fallet att en upphandlande enhet skall anta det anbud som har lägst anbudspris, får enheten förkasta anbud som den anser vara orimligt lågt, dock först sedan enheten begärt förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar. Förklaringen skall begäras skriftligt

13 §

Hos den upphandlande enheten skall finnas dokumenterat *de skäl på vilka ett anbud antagits* och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid *anbudsprövningen*

19 §

Hos den upphandlande enheten skall finnas dokumenterat *skälen för beslut* och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid *upphandlingsförfarandet*

21 §

En upphandlande enhet får inte avbryta en upphandling enligt detta kapitel utan att sakliga skäl föreligger.

(rubriken närmast före 16 §)
Särskilda bestämmelser för upphandling som avses i avdelning B i bilagan

Särskilda bestämmelser

16 §

Om en upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan överstiger de tröskelvärden som anges i 4 och 5 kap. skall den upphandlande enheten

1. tillämpa bestämmelserna i

1 kap. 12-16 §§ och 5 kap. 1-10 §§, samt

2. i fråga om upphandling enligt 5 kap. senast inom 48 dagar efter det att upphandlingen avslutats skicka ett meddelande därom till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer. I meddelandet skall anges om den upphandlande enheten godkänner att meddelandet publiceras.

I fråga om upphandling enligt 4 kap. som överstiger de tröskelvärden som anges där skall enheten inom 60 dagar efter det att upphandlingen avslutats skicka ett meddelande därom till Europeiska gemenskapernas kommission. I meddelandet skall enheten ange

22 §

1 kap. 12-16 §§, 4 kap. 1-13 §§ och 5 kap. 1-10 §§, samt

1. om den har tillämpat bestämmelserna i 1 kap. 13 §,
2. de uppgifter vars offentliggörande skulle motverka befogade affärs- och konkurrensintressen, och
3. om den godkänner att meddelandet publiceras.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 2

24 §

En upphandlande enhet får överenskomma med en leverantör om ändring i avtalade villkor efter det att avtal tecknats. Därvid skall enheten iakttä 1 kap. 4 §.

7 kap.

Överprövning

*Överprövning och marknads-
skadeavgift*

1 §

En leverantör som anser att han lidit eller kan komma att lida skada enligt 2 § får i en framställning till länsrätten ansöka om åtgärder enligt nämnda paragraf.

En leverantör som anser att han lidit eller kan komma att lida skada enligt 2 § *eller Konkurrens- och upphandlingsverket* får i en framställning till länsrätten ansöka om åtgärder enligt nämnda paragraf.

En ansökan enligt första stycket får inte prövas efter den tidpunkt då avtal om upphandlingen slöts.

2 a §

*Konkurrens- och upphandlings-
verket får i en framställning till
länsrätten ansöka om åtgärder
enligt 2 b §.*

*Om Konkurrens- och upphand-
lingsverket för ett visst fall be-
slutar att inte göra ansökan, får
ansökan göras av en berörd
leverantör.*

*En ansökan enligt första och
andra styckena skall göras inom
två år efter den tidpunkt då avtal
om upphandlingen slöts eller upp-
handlingsärendet på annat sätt
slutförts.*

2 b §

*Länsrätten får besluta att en
upphandlande enhet skall betala
en särskild avgift (marknadsska-
deavgift) om enheten vid anskaff-
ning av vara, tjänst eller byg-*

gentreprenad uppsåtligen eller av oaktsamhet i väsentligt hän-seende brutit mot 1 kap. 4 § eller någon annan bestämmelse i denna lag.

Riktas talan mot flera upphandlande enheter skall talan prövas för var och en av dem.

2 c §

Marknadsskadeavgift skall fastställas till lägst fem tusen kronor och högst fem miljoner kronor eller till ett högre belopp dock inte överstigande 20 procent av anskaffningens värde.

När marknadsskadeavgift påförs skall särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och om det är fråga om ett upprepat beteende. Avgift får inte påföras för åtgärder som omfattas av ett föreläggande som har meddelats vid vite enligt denna lag.

Avgiften tillfaller staten.

3 §

Ett mål som avser åtgärder enligt 2 § får inte avgöras slutligt så länge medlingsförfarande enligt 12 och 13 §§ pågår.

Ett mål som avser åtgärder enligt 2 eller 2 b § får inte avgöras slutligt så länge medlingsförfarande enligt 12 och 13 §§ pågår.

6 §

En upphandlande enhet som inte följt bestämmelserna i denna lag skall ersätta därigenom uppkommen skada för leverantör

Skadeståndet skall omfatta, ett med hänsyn till kostnader och utebliven vinst, skäligt belopp till följd av att den skadelidande leverantören felaktigt gått miste om ett upphandlingskontrakt.

8 §

Talan om skadestånd skall väckas vid allmän domstol inom ett år från den dag då avtal om upphandlingen slöts. Väcks inte talan i tid, är rätten till skadestånd förlorad.

Talan om skadestånd skall väckas vid allmän domstol inom två år från den dag då avtal om upphandlingen slöts. Väcks inte talan i tid, är rätten till skadestånd förlorad.

9 §

En särskild nämnd, Nämnden för offentlig upphandling, utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt denna lag

Konkurrens- och upphandlingsverket utövar tillsyn över den offentliga upphandlingen enligt denna lag. Tillsynen utövas genom kontroll av regelefterlevnad och främjande av förutsättningarna för en effektiv offentlig upphandling

Vid sin tillsyn får *nämnden* inhämta alla nödvändiga upplysningar från upphandlande enheter.

Vid sin tillsyn får *verket* inhämta alla nödvändiga upplysningar från upphandlande enheter.

Upplysningarna skall i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande enheten.

10 §

En upphandlande enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som *Nämnden för offentlig upphandling* begär för sin tillsyn.

En upphandlande enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som *Konkurrens och upphandlingsverket* begär för sin tillsyn.

10 a §

Konkurrens- och upphandlingsverket får föra talan vid länsrätten om att förelägga en upphandlande enhet att inte upprepa ett beteende som bedöms stå i strid med 1 kap. 4 § eller annan bestämmelse enligt denna lag.

Om Konkurrens- och upphandlingsverket för ett visst fall beslutar att inte föra talan, får talan föras av en berörd leverantör.

Talan enligt första och andra stycket skall föras inom två år efter den tidpunkt då avtal om upphandlingen slöts eller upphandlingsärendet på annat sätt slutförts.

Vite

10 b §

Länsrätten får förena ett föreläggande enligt 10 a § med vite.

Konkurrens- och upphandlingsverket får förena ett föreläggande enligt 10 § med vite.

Verket eller berörd leverantör får vid länsrätten föra talan om utdömmande av vite som förelagts med stöd av denna paragraf.

Prop. 1999/2000:128

Bilaga 2

Överklagande

16 §

Konkurrens- och upphandlingsverkets beslut enligt 10 § och sådant godkännande som avses i 6 kap. 3 och 10 §§ får överklagas till länsrätten.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder ikraft den 1 januari 2001.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva de avvikelser från denna lag som behövs fram till år 2002 med hänsyn till övergången till obligatorisk annonsering vid förenklad upphandling.

Förteckning över remissinstanser som avgivit
yttrande över delbetänkandet (SOU 1999:139)
Effektivare offentlig upphandling - för fortsatt
välfärd, trygghet och tillväxtt samt Statskontorets
rapport (1999:39) Elektronisk upphandling under
tröskelvärdena.

Svea hovrätt, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Stockholms län, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kammarkollegiet, Statskontoret, Kommerskollegium, Försvarets materielverk, Kustbevakningen, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Nämnden för offentlig upphandling, Marknadsdomstolen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Verket för högskoleservice, Stockholms universitet, Post- och telestyrelsen, Banverket, Vägverket, Luftfartsverket, Närings- och teknikutvecklingsverket, Konkurrensverket, Borlänge kommun, Gävle kommun, Gotlands kommun, Kristianstad kommun, Krokoms kommun, Linköping kommun, Luleå kommun, Stockholms kommun, Växjö kommun, Landstinget i Dalarna, Landstinget i Region Skåne, Stockholms läns landsting, Örebro läns landsting, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svensk Handel, Industriförbundet, Företagarnas riksorganisation, Svenska arbetsgivareföreningen, Arkitekt och ingenjörföretagen, Byggtreprenörerna, Elleverantörernas förening, Gemenskapen för elektroniska affärer, IT-företagen, Sveriges offentliga inköpare (SOI).

Yttranden har också inkommit från Folkrelserådet Hela Sverige ska leva, Näringslivets nämnd för regelgranskning, PRECIS, Svenska åkeriförbundet, Privatvården, Fortifikationsverket, SABO, Botkyrka kommun, Arkitektförbundet, Landstinget Gävleborg, Björn Fahlin, Stockholms Handelskammare, Konkurrenskommissionen, Telia, Linköpings universitet, Göteborgs kommun, Läkemedelsindustriföreningen, Byggekostnadsdelegationen, Silf Competence AB m.fl., Svenska Naturskyddsföreningen, Östersunds Kommun, Svenska Renhållningsverksföreningen.

Sammanfattning av Statskontorets rapport (1999:139) Elektronisk upphandling under tröskelvärdena

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 4

Regeringen gav den 17 juni 1999 Statskontoret i uppdrag att se över möjligheterna till elektronisk upphandling under de s.k. tröskelvärdena, dvs. i enlighet med de bestämmelser som finns i 6 kap. lagen (1992:1528) om offentlig upphandling. I uppdraget ingår vidare att inom ramen för gemenskapsrätten utarbeta de författningsförslag som behövs.

Bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling innebär vissa hinder för att möjliggöra elektronisk upphandling fullt ut och regeringen anser det angeläget att anpassa regelverket så att modern informationsteknik kan användas i de olika leden av offentlig upphandling.

EG-direktiv avseende upphandling över tröskelvärdena ger medlemsstaterna möjlighet att tillåta att anbud lämnas elektroniskt. Vi föreslår att skrivningarna i direktiven tas till vara i 6 kap. LOU för att ge upphandlande enhet möjlighet att tillåta att anbud lämnas elektroniskt. Lagstiftaren bör öppna en möjlighet för upphandlande enheter att ta in elektroniska anbud. En upphandlande enhet skall dock inte kunna kräva att alla anbud skall lämnas elektroniskt - ett anbud som lämnats direkt eller med post skall alltid godtas. Om en upphandlande enhet inte öppnat för elektronisk upphandling så skall en anbudsgivare inte kunna kräva att få lämna ett elektroniskt anbud. Teknik och rutiner för att behandla elektroniska anbud kanske saknas hos den upphandlande enheten.

Kravet på egenhändigt undertecknande kan inte uppfyllas vid elektronisk kommunikation. För att möjliggöra elektronisk upphandling fullt ut föreslår Statskontoret att en elektronisk signatur som med tillräcklig grad av säkerhet innebär att mottagaren kan säkerställa från vem meddelandet härrör, jämföras med egenhändigt undertecknande. Vi rekommenderar upphandlande enheter att ange vilken eller vilka typer av elektronisk signatur som kan accepteras. Om inte en tillräckligt säker elektronisk signatur har använts eller finns att tillgå bör den upphandlande enheten begära att anbudet bekräftas med en egenhändigt undertecknad handling eller genom översändande av en bestyrkt kopia.

Upphandlande enheter måste ha rutiner så att anbud inte öppnas i förtid. Detta gäller i lika stor utsträckning i elektronisk miljö som i den "traditionella". Statskontoret anser att bestämmelsen om anbuds konfidentialitet intill öppnandet inte behöver modifieras. Däremot är det lämpligt att i lagen understryka att elektronisk upphandling inte får innebära att lagkravet negligeras.

Vi rekommenderar att upphandlande enheter utarbetar särskilda rutiner för elektronisk upphandling. Vidare bör enheten ange i upphandlingsinformationen hur anbud kan lämnas elektroniskt och hur man avser lösa frågan om anbuds konfidentialitet intill öppnandet. Upphandlande enheter som förväntar sig att anbud lämnas elektroniskt kan öppna en

särskild e-postadress för inkommande anbud. Den anbudsgivare som inte godtar den upphandlande enhetens säkerhetslösning skall alltid kunna lämna anbud på traditionellt sätt.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 4

B-tjänster (tjänsteupphandlingar över tröskelvärdena som är undantagna från EG-direktivens tillämpning) lämpar sig lika väl att upphandla elektroniskt som A-tjänster under tröskelvärdena. På grund av att ändringar i 6 kap. bör få en så generell tillämpning som möjligt föreslår vi att undantag från möjligheten att upphandla elektroniskt enligt 6 kap. endast görs för upphandlingar som omfattas av sekretess eller andra begränsningar med hänsyn till rikets säkerhet. Lämpligheten av att genomföra sådana upphandlingar elektroniskt bör ses över i en särskild utredning.

Slutligen föreslår vi att regeringen snarast ser över möjligheten att tillåta elektronisk upphandling över tröskelvärdena.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig
upphandling.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen om offentlig upphandling
(1992:1528)

dels att 3 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 6 kap. 1a § och
3a §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

Elektronisk signatur

1a §

Med egenhändigt undertecknande jämföres i detta kapitel en elektronisk signatur som med tillräcklig grad av säkerhet gör det möjligt att säkerställa från vem viss information härrör.

3 §

En upphandlande enhet får varken i förfrågningsunderlaget eller i annat underlag för upphandlingen beskriva föremålet för upphandlingen på ett sådant sätt att endast en viss vara eller process kan komma i fråga.

Enheten får hänvisa till ett visst märke eller fabrikat om det finns särskilda skäl. En sådan hänvisning skall utformas så att även likvärdiga varor och processer kan komma i fråga.

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling. *Vidare skall anges att anbud skall lämnas skriftligt och att anbud som lämnas genom telegram eller telefax skall bekräftas omgående genom en egenhändigt undertecknad*

3 a §

Anbud skall vara skriftligt.

Anbud skall lämnas genom direkt överlämnande eller med post. Anbud får, enligt den upphandlande enhetens val och med undantag för upphandling enligt 1 kap. 3 § andra stycket första punkten, lämnas på annat sätt som gör det möjligt att säkerställa

- att anbuds konfidentialitet består i avvaktan på anbudets öppnande och

- att öppnande av anbud äger rum efter utgången av tidsfristen för avgivande av dessa.

Anbud som lämnats på sådant annat sätt skall bekräftas omgående genom en egenhändigt undertecknad handling.

Sammanfattning av Promemorian Elektronisk upphandling över och under tröskelvärdena

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 6

I denna promemoria föreslås några ändringar i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling för att möjliggöra att bl.a. anbud skall kunna lämnas genom elektronisk överföring. Innebörden av de föreslagna ändringarna är att det blir samma bestämmelser både över och under tröskelvärdena.

Förslag till lag om ändring av lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

dels att 1 kap. 19 §, 6 kap. 1 och 3 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 kap. 19 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

19 §

Anbud och ansökningar om deltagande i anbudsgivning skall *avges skriftligt*. Ansökningar får göras *muntligt eller genom telegram eller telefax* om de bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling. Bekräftelsen skall lämnas omgående eller i vissa fall som anges i 2-5 kap. komma upphandlande enhet till handa inom frister som anges där.

Ansökningar om deltagande i anbudsgivning skall *lämnas skriftligen*.

Ansökningar får *dock lämnas muntligen, genom elektronisk överföring eller på annat sätt* om de bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling. Bekräftelsen skall lämnas omgående eller i vissa fall som anges i 2-5 kap. komma upphandlande enhet till handa inom frister som anges där.

19 a §

Anbud skall lämnas skriftligen.

Den upphandlande enheten får dock tillåta att anbud lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt under förutsättning att

1. innehållet i anbuden inte röjs förrän de skall öppnas i enlighet med 20 § eller 6 kap. 7 §, och

2. enheten i förfrågningsunderlaget anger hur anbud får lämnas.

Anbud skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling, om den upphandlande enheten begär det.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på

1. upphandling som avses i 2, 3 och 4 kap. och understiger de tröskelvärden som anges där,
2. upphandling av tjänster som avses i avdelning A i bilagan och understiger det tröskelvärde som anges i 5 kap.
3. upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan, oavsett värde, och
4. upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket, oavsett värde.

Vid upphandling som avses i detta kapitel gäller 1 kap. 1–6 §§. Vid upphandling som avses i detta kapitel gäller 1 kap. 1–6 och 19 a §§.

Vid upphandling för verksamhet som anges i 4 kap. innefattar termen "upphandlande enhet" de företag som framgår av 4 kap. 1 § andra stycket.

Vid upphandling av tjänster enligt detta kapitel för verksamhet som avses i 4 kap. gäller 4 kap. 4 a §

3 §

En upphandlande enhet får varken i förfrågningsunderlaget eller i annat underlag för upphandlingen beskriva föremålet för upphandlingen på ett sådant sätt att endast en viss vara eller process kan komma i fråga.

Enheten får hänvisa till ett visst märke eller fabrikat om det finns särskilda skäl. En sådan hänvisning skall utformas så att även likvärdiga varor och processer kan komma i fråga.

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling. *Vidare skall anges att anbud skall lämnas skriftligt och att anbud som lämnas genom telegram eller telefax skall bekräftas omgående genom en egenhändigt undertecknad handling.*

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Förteckning över remissinstanser som avgivit
yttrande över Promemoria om elektronisk
upphandling över och under tröskelvärdena.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 8

Länsrätten i Stockholms län, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket,
Nämnden för offentlig upphandling, Svenska kommunförbundet,
Landstingsförbundet, Svenska arbetsgivarförbundet.

Yttrande har också inkommit från Sveriges Industriförbund

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1528) om offentlig upphandling¹

dels att 6 kap. 4 § skall upphöra att gälla,

dels att i 2 kap. 1 och 6 §§, 3 kap. 1 och 2 §§, 4 kap. 8, 11 och 14 §§ samt 5 kap. 4, 5, 11 och 29 §§ ordet ”ecu” skall bytas ut mot ”euro”,

dels att nuvarande 6 kap. 6 § skall betecknas 6 kap. 4 §,

dels att 1 kap. 5 och 19 §§, 2 kap. 17 §, 3 kap. 22 §, 4 kap. 22 §, 5 kap. 24 §, 6 kap. 1-3, 5, 6, 8, 9, 11, 13 och 15 - 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 6 kap. 2 a - 2 c, 5 a och 18 §§, samt nya rubriker närmast före 6 kap. 3, 5 och 18 §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.**5 §²**

I denna lag används följande termer med den betydelse som här anges:

Upphandling: köp, leasing, hyra eller hyrköp av varor, byggtreprenader eller tjänster.

Upphandlande enhet: statliga, kommunala och andra myndigheter, beslutande församlingar i kommuner och landsting, sådana bolag, föreningar, samfälligheter och stiftelser som anges i 6 § och, såvitt avser upphandling enligt 4 och 6 kap., sådana enheter som avses i 4 kap. 1 § andra stycket och 6 kap. 1 § tredje stycket, sammanslutningar av sådana myndigheter, beslutande församlingar, bolag, föreningar, samfälligheter, stiftelser och enheter samt Svenska kyrkans församlingar och kyrkliga samfälligheter i fråga om verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen (1990:1144).

Upphandlingskontrakt: skriftliga avtal som en upphandlande enhet ingår avseende upphandling enligt denna lag.

Byggtreprenad: utförande eller både projektering och utförande av ett arbete, som kan hänföras till en verksamhet som anges i avdelning C i bilagan till denna lag, eller ett byggnads- eller anläggningsarbete i sin helhet, vars resultat självständigt kan fullgöra en teknisk och ekonomisk funktion.

Koncession: ett upphandlingskontrakt avseende byggtreprenad där ersättning för arbetet utgår i form av en rätt att utnyttja anläggningen eller i form av dels en sådan rätt, dels betalning.

Leverantör: den som tillhandahåller varor eller utför arbeten eller g12

¹ Lagen omtryckt 1997:1068.

² Senaste lydelse 1999:309.

tillhandahåller tjänster även om han inte varit den som i det särskilda fallet tillhandahållit eller utfört det som upphandlats.

Ramavtal: avtal som ingås mellan en upphandlande enhet och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa samtliga villkor för avrop som görs under en viss period.

Formgivningstävling: sådan tävling som avses i 5 kap. 28 §.

Förfrågningsunderlag: underlag för anbud, som en upphandlande enhet tillhandahåller en leverantör.

Påskyndat förfarande: sådant förfarande som avses i 2 kap. 15 §, 3 kap. 20 § och 5 kap. 22 §.

Anbudsgivare: den som lämnar anbud.

Anbudssökande: den som ansöker om att få lämna anbud vid selektiv eller förhandlad upphandling.

Anbudssökande: den som ansöker om att få lämna anbud vid selektiv eller förhandlad upphandling eller urvalsupphandling.

Ansökningsinbjudan: underlag varigenom den upphandlande enheten inbjuder leverantörer att ansöka om att få lämna anbud vid urvalsupphandling.

Öppen upphandling: upphandling där alla leverantörer får lämna anbud.

Selektiv upphandling: upphandling där en upphandlande enhet inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud.

Förhandlad upphandling: upphandling där en upphandlande enhet inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud och tar upp förhandling med en eller flera av dem.

Förenklad upphandling: upphandling där alla leverantörer har rätt att delta, deltagande leverantörer skall lämna skriftligt anbud och den upphandlande enheten får förhandla med en eller flera anbudsgivare.

Urvalsupphandling: upphandling där alla leverantörer har rätt att ansöka om att få lämna anbud och den upphandlande enheten inbjuder vissa leverantörer att lämna anbud.

Direktupphandling: upphandling utan infordrande av skriftligt anbud

Direktupphandling: upphandling utan krav på begäran om skriftliga anbud.

19 §

Anbud och ansökningar om deltagande i anbudsgivning skall avges skriftligt. Ansökningar får göras muntligt eller genom telegram eller telefax om de bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling. Bekräftelsen skall lämnas omgående eller i vissa fall som anges i 2-5 kap. komma

Anbud och ansökningar om att få lämna anbud skall, om inte annat följer av andra eller tredje stycket, lämnas skriftligen.

En upphandlande enhet får tillåta att anbud lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt, under förutsättning att innehållet i anbuden inte röjs för-

upphandlande enhet till handa inom frister som anges där.

rän de skall öppnas enligt 20 §. Enheten får begära att ett sådant anbud skall bekräftas omgående. Bekräftelsen skall lämnas skriftligen eller, om enheten tillåter det, på annat sätt.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 9

Ansökningar om att få lämna anbud får lämnas muntligen, genom elektronisk överföring eller på annat sätt, om de bekräftas skriftligen. Enheten får tillåta att bekräftelsen lämnas på annat sätt. Bekräftelsen skall lämnas omgående eller, i vissa fall som anges i 2-5 kap., inom frister som anges där.

Enheten skall i en annons eller i förfrågningsunderlaget ange hur anbud och ansökningar om att få lämna anbud får lämnas.

2 kap.

17 §

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts före tidsfristens utgång enligt 15 §.*

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas före tidsfristens utgång enligt 15 §.*

3 kap.

22 §

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts före tidsfristens utgång enligt 20 §.*

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas före tidsfristens utgång enligt 20 §.*

4 kap.
22 §

Såväl *ansökningar* från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts* före tidsfristens utgång enligt 18 §.

Såväl *ansökan* från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas* före tidsfristens utgång enligt 18 §.

5 kap.
24 §

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *En ansökan som görs genom telegram, telex, telefax, telefon eller elektronisk överföring skall bekräftas genom en egenhändigt undertecknad handling som avsänts* före tidsfristens utgång enligt 22 §.

Såväl ansökan från anbudssökande som inbjudan att lämna anbud skall i det påskyndade förfarandet skickas på snabbast möjliga sätt. *Om en ansökan skall bekräftas enligt 1 kap. 19 § tredje stycket, skall bekräftelsen skickas* före tidsfristens utgång enligt 22 §.

6 kap.
1 §

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på

1. upphandling som avses i 2, 3 och 4 kap. och understiger de tröskelvärden som anges där,
2. upphandling av tjänster som avses i avdelning A i bilagan och understiger det tröskelvärde som anges i 5 kap.,
3. upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan, oavsett värde, och
4. upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket, oavsett värde.

5. upphandling av tjänster som avses i 5 kap. 1 § andra stycket 3, oavsett värde.

Vid upphandling som avses i detta kapitel gäller 1 kap. 1-6 §§.

Vid upphandling för verksamhet som anges i 4 kap. innefattar termen "upphandlande enhet" de företag som framgår av 4 kap. 1 § andra stycket.

Vid upphandling av tjänster enligt detta kapitel för verksamhet som avses i 4 kap. gäller 4 kap. 4 a §.

2 §

Upphandling skall göras genom förenklad upphandling. Direktupp-

Upphandling skall göras genom förenklad upphandling *eller ur-*

handling får dock användas om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl, såsom synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande enheten.

Den upphandlande enheten skall vid behov fastställa riktlinjer för användning av direktupphandling.

valsupphandling.

Direktupphandling får dock användas om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl, såsom synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande enheten. *Enheten skall vid behov fastställa riktlinjer för användning av direktupphandling.*

2 a §

(4 §)

En upphandlande enhet som använder förenklad upphandling skall infordra skriftliga anbud genom annons eller skrivelse.

Vid avvägning av hur omfattande annonseringen eller utskicket av skrivelserna behöver vara skall enheten särskilt beakta huvudregeln om affärsmässighet i 1 kap. 4 §.

Vid förenklad upphandling skall den upphandlande enheten annonsera upphandlingen i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig eller annonsera den på annat sätt som leder till effektiv konkurrens, om inte annat följer av 2 b §.

2 b §

En upphandlande enhet får utan föregående annonsering begära anbud genom att skicka skrivelser till endast en leverantör om

1. det vid en annonserad förenklad upphandling inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud, under förutsättning att de i förfrågningsunderlaget ursprungligen angivna kontraktsvillkoren inte väsentligt ändrats,

2. varorna framställs enbart för forskning, utveckling, experiment eller studier, under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,

3. det som skall upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör, eller

4. det gäller ytterligare leveran-

ser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som ersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäligen tekniska eller ekonomiska olägenheter.

2 c §

Vid urvalsupphandling skall den upphandlande enheten annonsera en ansökningsinbjudan i en elektronisk databas som är allmänt tillgänglig.

Av inbjudan skall det framgå

- 1. hur en ansökan om att få lämna anbud får lämnas, och*
- 2. den dag då ansökan senast skall ha kommit in.*

Enheter får i sin inbjudan ange det antal leverantörer som den avser att bjuda in att lämna anbud. Antalet skall bestämmas med hänsyn till arten av det som skall upphandlas och vara tillräckligt stort för att uppnå effektiv konkurrens. Om fler leverantörer kvalificerar sig än vad som angivits i ansökningsinbjudan, skall enheten genom ett objektiva förfarande välja ut vilka leverantörer som får lämna anbud.

*Förfrågningsunderlag,
infordrande av anbud*

Förfrågningsunderlag

3 §

En upphandlande enhet får varken i förfrågningsunderlaget eller i annat underlag för upphandlingen beskriva föremålet för upphandlingen på ett sådant sätt att endast en viss vara eller process kan komma i fråga.

Enheter får hänvisa till ett visst märke eller fabrikat om det finns särskilda skäl. En sådan hänvisning skall utformas så att även likvärdiga varor och processer kan komma i fråga.

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling. *Vidare skall anges att anbud skall lämnas skriftligt och att anbud som lämnas genom telegram eller telefax skall bekräftas omgående genom*

Därutöver skall det av förfrågningsunderlaget framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling.

Former och tidsfrister för att lämna anbud och anbudsansökningar

5 §

Anbud och ansökningar om att få lämna anbud skall, om inte annat följer av andra eller tredje stycket, lämnas skriftligen.

En upphandlande enhet får tillåta att anbud lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt, under förutsättning att innehållet i anbuden inte röjs för rän de skall öppnas enligt 7 §. Enheten får begära att ett sådant anbud skall bekräftas omgående. Bekräftelsen skall lämnas skriftligen eller, om enheten tillåter det, på annat sätt.

Ansökningar om att få lämna anbud får lämnas muntligen, genom elektronisk överföring eller på annat sätt. Enheten får begära att en sådan ansökan skall bekräftas omgående. Bekräftelsen skall lämnas skriftligen eller, om enheten tillåter det, på annat sätt.

5 a §

Anbudsgivare och anbuds-sökande skall ges skälig tid att lämna sina anbud eller ansökningar. Tiden för att få lämna ansökningar om att få lämna anbud får aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då ansökningsinbjudan blev allmänt tillgänglig.

6 §

(5 §)

I annonsen eller skrivelsen enligt 4 § eller förfrågningsunderlaget enligt 3 § skall anges *den dag då anbud senast skall ha kommit in. Denna dag skall bestämmas så*

I annonsen eller skrivelsen enligt 2 a eller 2 b § eller förfrågningsunderlaget enligt 3 § skall anges

1. hur anbud får lämnas,

att anbudsgivare ges skälig tid att lämna anbud.

Vidare skall det i annonsen, skrivelsen eller förfrågningsunderlaget anges den dag till och med vilken anbudet skall vara bindande.

2. den dag då anbud senast skall ha kommit in, och

3. den dag till och med vilken anbudet skall vara bindande.

8 §

En upphandlande enhet får medge att en anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudet.

Enheten får också medge att ett anbud förtydligas och kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

En upphandlande enhet får medge att en anbudsgivare eller anbudssökande rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudet eller ansökan om att få lämna anbud.

Enheten får begära att ett anbud eller en ansökan förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

9 §

En leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandling om han

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. är dömd för brott avseende yrkesutövningen enligt lagakraftvunnen dom,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende svenska skatter eller socialavgifter.

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande enheten kan visa detta,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i det egna landet eller i Sverige.

En upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första stycket.

Innan ett skriftligt anbud antas skall den upphandlande enheten, om det inte är onödigt, kontrollera om leverantören är

1. registrerad i aktiebolags-, handels- eller föreningsregistret,

2. registrerad för redovisning och inbetalning av mervärdesskatt, innehållen preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter, och

3. fri från skulder för svenska skatter och socialavgifter.

En upphandlande enhet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och tredje styckena skall i förfråg-

ningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 9

Prövning av anbud

En upphandlande enhet får inte pröva ett anbud som har kommit in efter den dag som angetts som sista dag för lämnande av anbud. *Däremot skall enheten* pröva alla andra anbud om inte annat följer av andra stycket eller 10§.

Enhetsen får förkasta ett anbud

1. om leverantören i väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar om förhållanden som avses i 9 § första stycket, eller
2. om förhållanden som anges i 9 § första stycket 1-5 föreligger.

Prövning av anbud och anbudsansökningar

11 §

En upphandlande enhet *skall* pröva *alla anbud och ansökningar om att få lämna anbud som har kommit in i rätt tid*, om inte annat följer av andra stycket eller 10 §.

Enhetsen får förkasta ett anbud *eller en ansökan*

13 §

Hos den upphandlande enheten skall finnas dokumenterat de skäl på vilka ett anbud antagits och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid *anbudsprövningen*

En upphandlande enhet *skall dokumentera skälen för sina beslut* och vad som i övrigt förekommit av betydelse vid *upphandlingsförfarandet*. *Detta gäller dock inte upphandlingar som avser ringa belopp.*

15 §

En upphandlande enhet skall på betryggande sätt förvara anbud med tillhörande beskrivningar, modeller och ritningar samt anbudsförteckningar, sammanställningar och liknande.

En upphandlande enhet skall på betryggande sätt förvara anbud *och ansökningar om att få lämna anbud* med tillhörande beskrivningar, modeller och ritningar samt anbudsförteckningar, sammanställningar och liknande.

16 §

Om en upphandling av tjänster som avses i avdelning B i bilagan överstiger de tröskelvärden som anges i 4 och 5 kap. skall den upphandlande enheten

1. tillämpa bestämmelserna i 1 kap. 12-16§§ och 5 kap. 1-10§§, samt

2. i fråga om upphandling enligt 5 kap. senast inom 48 dagar efter det att upphandlingen avslutats skicka ett meddelande därom till Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer. I meddelandet skall

1. tillämpa bestämmelserna i 1 kap. 12-16§§, 4 kap. 1-13 §§ och 5 kap. 1-10§§, samt

anges om den upphandlande enheten godkänner att meddelandet publiceras.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 9

I fråga om upphandling enligt 4 kap. som överstiger de tröskelvärden som anges där skall enheten inom 60 dagar efter det att upphandlingen avslutats skicka ett meddelande därom till Europeiska gemenskapernas kommission. I meddelandet skall enheten ange

1. om den har tillämpat bestämmelserna i 1 kap. 13§,
2. de uppgifter vars offentliggörande skulle motverka befogade affärs- och konkurrensintressen, och
3. om den godkänner att meddelandet publiceras.

17 §

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får regeringen besluta om sådana undantag från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Vid upphandling som avses i 1 kap. 3 § andra stycket får regeringen *föreskriva eller i enskilda fall* besluta om

1. *undantag från bestämmelserna om annonsering i detta kapitel, och*

2. *de undantag i övrigt från bestämmelserna i detta kapitel som är nödvändiga med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska intressen.*

Regeringen får överlåta till en upphandlande enhet att själv besluta om sådana undantag som avses i första stycket.

Formgivningstävling

18 §

En upphandlande enhet får genomföra en formgivningstävling. Då tillämpas bestämmelserna i 5 kap. 28 och 30 - 33 §§.

Denna lag träder ikraft den 1 januari 2001.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2000-05-25

Närvarande: f.d. justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Susanne Billum, justitierådet Göran Regner.

Enligt en lagrådsremiss den 11 maj 2000 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Charlotte Hedberg och hovrättsassessorn Erik Högdahl.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

1 kap. 5 §

Enligt 1 kap. 19 § i dess nuvarande lydelse skall anbud avgas skriftligen. I lagrådsremissen föreslås att anbud i vissa fall skall kunna lämnas genom elektronisk överföring eller på annat sätt. Lagrådet konstaterar att borttagandet av kravet på skriftligt anbud föranleder att i förevarande paragraf, som innehåller definitioner, ordet "skriftligt" bör utgå ur definitionerna för Förenklad upphandling resp. Direktupphandling.

6 kap. 9 §

I paragrafen finns bestämmelser om vissa förhållanden som gör att en leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandlingen. I första stycket har i denna del vissa tillägg gjorts, vilka har sin motsvarighet i 1 kap. 17 §. Såvitt gäller första stycket 5 har i remissen uttrycket "socialavgifter" ersatts med "socialförsäkringsavgifter". Någon skillnad i betydelse synes inte vara avsedd, bortsett från att punkt 5 i fortsättningen skall omfatta skatter och avgifter såväl i Sverige som i leverantörens eget land. I tredje stycket i paragrafen kvarstår emellertid uttrycket "socialavgifter". Det gäller visserligen endast avgifter i Sverige. Enligt Lagrådets mening är det emellertid inte lämpligt att i en och samma paragraf använda sig av olika uttryck. Lagrådet förordar därför att man även i tredje stycket använder beteckningen "socialförsäkringsavgifter".

Andra stycket innehåller bestämmelser om att en upphandlande enhet har rätt att av en leverantör begära upplysningar om förhållanden som avses i första stycket. I remissen föreslås ingen ändring härvidlag. Enligt 1 kap. 17 §, som behandlar upphandling över tröskelvärdena, är emellertid motsvarande bestämmelse begränsad så att den inte omfattar första styckets punkt 4, vilken avser det fallet att leverantören har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande enheten kan visa detta. Det framstår inte som rimligt att rätten att begära upplysningar skall omfatta den nu nämnda situationen. Lagrådet anser

därför att andra stycket i paragrafen bör utformas på samma sätt som i 1 kap. 17 §.

Prop. 1999/2000:128
Bilaga 10

Lagrådet hänvisar vidare till vad som nedan anförs angående 6 kap. 11 §.

6 kap. 11 §

I paragrafens andra stycke finns bestämmelser om att en upphandlande enhet i vissa fall får förkasta ett anbud eller en ansökan om att lämna anbud. Det gäller dels om leverantören i väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar om förhållanden som avses i 9 § första stycket (punkt 1), dels om förhållanden som anges i 9 § första stycket 1-5 föreligger (punkt 2). Med hänsyn till vad Lagrådet anfört angående innehållet i 9 § andra stycket bör den första punkten begränsas till att avse upplysningar om förhållanden som avses i 9 § första stycket 1-3 eller 5.

Lagrådet noterar vidare att 1 kap. 17 § är utformad så att den som underlåter att lämna begärda upplysningar eller lämnar felaktiga sådana upplysningar kan uteslutas från deltagande i upphandlingen. Enligt Lagrådets mening saknas anledning att ha en annan ordning vad gäller nu aktuella upphandlingar. Det kan tilläggas att lämnande av felaktiga begärda upplysningar inte omfattas av den nuvarande regleringen i 6 kap. 11 §. Beträffande ovannämnda punkt 2 kan konstateras att regleringen innebär att en leverantör kan uteslutas från upphandlingen enligt 9 § samtidigt som hans anbud kan förkastas enligt 11 §. Lagrådet förordar med hänvisning till det anförda att andra stycket i 11 § utgår och att 9 § kompletteras med en bestämmelse om att en leverantör kan uteslutas från deltagande i upphandling också om han underlåter att lämna begärda upplysningar eller lämnar felaktiga sådana.

6 kap. 16 §

Den föreslagna ändringen i paragrafen består i att i punkten 1 i första stycket lagts till en hänvisning till 4 kap. 1-13 §§. Enligt författningskommentaren skall de bestämmelser och undantag som är särskilda för 4 kap. vara tillämpliga vid upphandling även av s.k. B-tjänster. De angivna bestämmelserna anger tillämpningsområdet för 4 kap. samt tröskelvärden m.m.

Det föreslagna tillägget framstår som svårförståeligt. En hänvisning till tröskelvärdena enligt 4 kap. finns redan i den inledning i stycket som föregår punkterna 1 och 2. En hänvisning till bestämmelserna om tillämpningsområdet för 4 kap. torde nu finnas genom 6 kap. 1 § första stycket 1. Lagrådet ifrågasätter därför om det föreslagna tillägget behövs. Möjligen är avsikten dock att någon av bestämmelserna i 4 kap. 2-7 a §§ skall vara tillämplig. I så fall bör den eller de bestämmelserna anges i punkten 1 och inte alla de angivna paragraferna i 4 kap.

Mot bakgrund av det Lagrådet anfört kan frågan ställas om hänvisningen i samma punkt 1 till 5 kap. 1-10 §§ är riktigt adekvat, bl.a. eftersom också 5 kap. 4-10 §§ avser tröskelvärden som redan åsyftas i inledningen till första stycket i förevarande paragraf.

6 kap. 18 §

I 5 kap. finns regler om formgivningstävlingar över en viss värdegräns. Någon motsvarighet finns inte i 6 kap. I lagrådsremissen föreslås att formgivningstävlingar skall få arrangeras även för upphandlingar under tröskelvärdena. Bestämmelser härom har införts i förevarande paragraf, som är ny. Enligt paragrafen får en upphandlande enhet genomföra en formgivningstävling. För en sådan tävling skall tillämpas bestämmelserna i 5 kap. 28 och 30-33 §§.

Hänvisningarna innebär att samma bestämmelser kommer att tillämpas för formgivningstävlingar enligt 5 resp. 6 kap med det undantaget att för formgivningstävlingar som arrangeras enligt förevarande paragraf inte gäller någon värdegräns. Enligt Lagrådets mening bör emellertid upphandlingar som avser ett lågt värde (jfr 6 kap. 2 §) lämpligen undantas från reglerna om formgivningstävlingar. Lagrådet föreslår därför att paragrafen ges följande lydelse.

" En upphandlande enhet får genomföra en formgivningstävling. Om inte upphandlingen avser lågt värde skall bestämmelserna i 5 kap. 28 och 30-33 §§ tillämpas vid tävlingen."

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 maj 2000

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Thalén, Sahlin, von Sydow, Engqvist, Lejon, Ringholm

Föredragande: Bosse Ringholm

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:128 Offentlig upphandling i informationssamhället

---

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling	1 kap. 5 §	392L0050, 393L0036, 393L0037 och 393L0038
	1 kap. 19 §	392L0050, 393L0036, 393L0037, 397L0052 och 398L0004
	2 kap. 17 §	393L0036
	3 kap. 22 §	393L0037
	4 kap. 22 §	393L0038
	5 kap. 24 §	392L0050